

Пролетары всіх країн, єднайтеся!

XXX
ГОД

БССР

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

ВЫДАНИЕ ЦК КП(б)Б

№ 1 СТУДЗЕНЬ 1949 г.

Н Я Х А И Н Ы В Е Б Е Л А Р У С К А Я С О В Е Щ Н А Я С О Ц Ы А Л І С Т Ы Ч Н А Я Р Э С П У Б Л І К А

СЛАВА ГЕРАЙНАМУ СОВЕТСКОМУ НАРОДУ

3 OK-3

1844

Праз буры свяціла нам сонца свабоды,
І Ленін вялікі нам шлях азарыў.
Нас вырасціў Сталін—на вернасць народу,
На подзвігі нас і на працу натхніў.

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ
БІБЛІЯТЭКА
БЕЛАРУСІ

МОГИЛІВСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ
БІБЛІОТЕКА

05-
222917

4224ac

601001

у
ч
па
го
С
пе
бе
су
уз
ру
ру
пр
ка
ле
на
са
на
на
со
ла
на
ск
ме
но
эко

МАСКВА, КРЭМЛЬ

Вялікаму СТАЛІНУ ад беларускага народа

Дарагі наш правадыр, бацька і настаўнік!

У вялікі і радасны дзень святкавання 30-годдзя Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі беларускі народ шле Вам, арганізатару і натхніцелю вялікіх перамог кунізма, лепшаму другу беларускага народа, самыя гарачыя пачуцці любові, адданасці і ўдзячнасці.

У гэты гістарычны для нас дзень мы ад усяго сэрца гаворым: няма большага шчасця, чым жыць і працаваць у краіне, якая ідзе пад сцягам Леніна—Сталіна! Няма большай гордасці і чэсці, чым быць грамадзянамі Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік і першымі ў свеце будаваць кунізм.

На працягу сваёй шматвяковай гісторыі беларускі народ упорна і мужна змагаўся супраць чужаземных прыгнятальнікаў, за ўз'яднанне са сваім старэйшым братам—рускім народам. Толькі дзякуючы вялікаму рускаму народу Беларусь была вызвалена ад працяглага ўладарніцтва польскіх памешчыкаў, выратавана ад чужаземных ордаў Напалеона і нямецкіх захопнікаў.

Гераічная рэвалюцыйная барацьба ўсіх народаў Расіі на чале з рускім рабочым класам, якая ўвянчалася перамогай соцыялістычнай рэвалюцыі, навакі вызваліла беларускі народ ад прыгнёту памешчыкаў і капіталістаў.

Да Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі Беларусь была адной з адсталых нацыянальных ускраін Расійскай імперыі. Капіталісты, памешчыкі, кулакі, царскія чыноўнікі і жандармы жорстка эксплуатавалі і прыгняталі ра-

бочых і сялян Беларусі. Царызм ператварыў Беларусь у каланіяльны прыдатак імперыі, выціскаў з яе ўсе сокі, наўмысна затрымліваў яе гаспадарчае і культурнае развіццё. У Беларусі не было школ, газет, тэатраў на беларускай мове, не было ніводнай вышэйшай навучальнай установы, 80 працэнтаў насельніцтва Беларусі было непісьменным.

Вялікая Кастрычніцкая соцыялістычная рэвалюцыя разарвала ланцугі соцыяльнага і нацыянальнага рабства, адкрыла новую эру ў гісторыі нашага народа, у гісторыі ўсяго чалавецтва—эру соцыялізма.

Дзякуючы Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, дзякуючы партыі большэвікоў беларускі народ ўпершыню за ўсю сваю гісторыю атрымаў права і магчымасць стварыць сваю нацыянальную савецкую дзяржаву.

Дарагі Іосіф Вісарыёнавіч! Разам з бясмертным Леніным Вы, наш любімы правадыр і настаўнік, былі заснавальнікам беларускай савецкай дзяржавы.

1 студзеня 1919 года быў апублікаван Мафіфест аб стварэнні Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. З таго часу дзень 1 студзеня стаў нацыянальным святам беларускага народа.

Савецкая ўлада ў Беларусі ўдварджалася ў самай жорсткай барацьбе супраць унутраных і знешніх ворагаў соцыялістычнай рэвалюцыі. І кожны крок беларускага народа ў барацьбе за стварэнне і ўмацаванне сваёй соцыялістычнай дзяржавы неразрыўна звязан з Вашым імем, наш родны Іосіф Вісарыёнавіч!

Створаная і натхнёная вялікім Леніным і Вамі, таварыш Сталін, гераічная Чырвоная Армія ў лістападзе 1918 года ачысціла беларускую зямлю ад нямецкіх інтэрвентаў. Пад Вашым кіраўніцтвам Чырвоная Армія, пры актыўным падтрыманні беларускага народа, у ліпені 1920 года выгнала з Совецкай Беларусі белапольскіх захопнікаў і іх агідных лакеяў — беларускіх нацыяналістаў. Беларускі народ ніколі не забудзе дадзенай Вамі, таварыш Сталін, высокай ацэнкі баявых подзвігаў працоўных Беларусі, якія самааддана змагаліся супраць белапольскіх банд.

У суровай барацьбе з інтэрвенцыяй і ўнутранай контррэвалюцыяй, у гераічныя гады сацыялістычнага будаўніцтва ўмацавалася непарушная дружба народаў нашай краіны. Выражваючы іх волю, Першы Усесаюзны з'езд Совецкай утварыў Саюз Совецкіх Сацыялістычных Рэспублік, у сям'ю якіх, як роўная сярод роўных, увайшла Беларуска-Совецкая Сацыялістычная Рэспубліка.

Дзякуючы брацкай дапамозе народаў СССР і, перш за ўсё, вялікага рускага народа, кіруемая партыяй Леніна—Сталіна Совецкая Беларусь за гады мірнага будаўніцтва ператварылася ў квітнеючую рэспубліку з перадавой прамысловасцю, буйнай сацыялістычнай сельскай гаспадаркай і высокаразвітай культурай.

Совецкая дзяржава аказала беларускаму народу велізарную дапамогу ў справе ператварэння Беларусі ў індустрыяльную рэспубліку. З года ў год раслі капіталаўкладанні ў прамысловаць БССР: за 1923—28 гады яны склалі 45 мільёнаў рублёў, за 1928—32 гады — 338 мільёнаў рублёў, за 1932—37 гады — 587 мільёнаў рублёў, а з 1938 года, за тры з палавінай перадаенныя гады, капіталаўкладанні ў народную гаспадарку БССР склалі 1 мільярд 732 мільёны рублёў.

У гады сталінскіх пяцігодак у рэспубліцы былі пабудаваны сотні новых фабрык, заводаў, электрастанцый. Створаны новыя галіны прамысловасці: станкабудаўніцтва, сельска-гаспадарчае машынабудаўніцтва, вытворчасць радыёапаратуры, штучнага валакна, цэменту, фасфарытных угнаенняў і многія іншыя.

Выраслі нацыянальныя кадры рабочага класа і інжынерна-тэхнічнай інтэлігенцыі.

У нашай вёсцы перамог калгасны лад. На палях рэспублікі пачалі працаваць тысячы трактараў, дзесяткі тысяч глебапрацоўчых і ўборачных машын. З года ў год расла ўраджайнасць, павышалася культура сацыялістычнага земляробства і жывёлагадоўлі. Калгаснае сялянства ўступіла на светлы шлях заможнага і культурнага жыцця.

Сацыялістычная індустрыялізацыя і калектывізацыя сельскай гаспадаркі пераўтварылі жыццё беларускага народа. Значна ўзнялася рэальная заработная плата рабочых і служачых, намнога павялічыліся прыбыткі сялян, якія аб'ядна-

ліся ў калгасы; няўхільна ўзрасталі асігнаванні Совецкай дзяржавы на народную асвету, ахову здароўя, сацыяльнае забеспячэнне, на дапамогу многадзетным мацярам і іншыя культурна-бытавыя патрэбы працоўных.

Нябачана расцвіла нацыянальная па форме, сацыялістычная па зместу культура беларускага народа. Густой сеткай пакрылі нашу рэспубліку ўстановы культуры, навукі, асветы, мастацтва. З асяроддзя рабочых і сялян вырасла шматлікая, адданая савецкаму ладу народная інтэлігенцыя. Непазнавальна змянілася аблічча нашых буйных гарадоў — яны ператварыліся ў добраўпарадкаваныя індустрыяльныя і культурныя цэнтры.

У корані пераўтварылася за гады Совецкай улады беларуская вёска. У дарэвалюцыйнай Беларусі сяляне жылі ў курных хатах, апрачаліся ў саматканых светкі, харчаваліся хлебам з мякінай і лебядой, выміралі тысячамаі з голаду, ад эпідэміі. Сялянам быў наглуха закрыт шлях да адукацыі і культуры.

Цяпер беларуская вёска будзе сваё жыццё на новых пачатках, на аснове перадавой тэхнікі, навукі і культуры. Машынна-трактарныя станцыі, прадпрыемствы мясцовай і раённай прамысловасці, электрастанцыі, аўтабазы, механізаваныя лясныя гаспадаркі і торфзаводы занялі вялікае месца ў жыцці беларускай вёскі. У вёсцы створаны тысячы культурных ачагоў: школ і тэхнікумаў, дамоў культуры і хат-чытальняў, клубаў і бібліятэк, больніц і медыцынскіх пунктаў, дзіцячых садоў і дзіцячых ясляў, лекторыяў і вячэрніх школ, агратэхнічных гурткоў і калектываў мастацкай самадзейнасці. У быт беларускага сялянства трывала ўваходзяць радыё, кіно, электрычнасць, газеты, тэлеграф, тэлефон. Сыны і дачкі беларускіх сялян атрымалі шырокі доступ да адукацыі. Совецкая вёска, як і савецкі горад, стала невычэрпнай крыніцай новых культурных кадраў.

На гэтую светлую дарогу шчаслівага жыцця вывела беларускіх сялян, як і ўвесь беларускі народ, наша родная Совецкая ўлада, наша любімая камуністычная партыя.

Беларускі народ разам з усімі народамі Совецкага Саюза пабудаваў сацыялізм і стаў актыўным удзельнікам барацьбы за перамогу камунізма ў нашай краіне.

Заваяваныя савецкім народам сусветна-гістарычныя перамогі сацыялізма былі заканадаўча замацаваны ў новай, самай дэмакратычнай у свеце Канстытуцыі Саюза Совецкіх Сацыялістычных Рэспублік — вялікай хартыі сацыялізма.

Інакш складалася жыццё працоўных заходніх абласцей Беларусі, захопленых панскай Польшчай у 1920 годзе. Гвалтоўна адарваныя ад сваёй Совецкай Радзімы, яны неслі цяжкае ярмо сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту.

Вы, дарагі наш правадыр і бацька, знялі аковы з народа Заходняй Беларусі, які спакутваўся пад уладай памешчыц-

ка-капіталістычнай Польшчы. 17 верасня 1939 года Чырвоная Армія падала руку дапамогі сваім адзінакроўным братам, працоўным Заходняй Беларусі, прынесла ім мір і свабоду, адкрыла для народа Заходняй Беларусі шлях да шчаслівага сацыялістычнага жыцця.

Савецкая ўлада перадала працоўным сялянам Заходняй Беларусі звыш аднаго мільёна гектараў зямлі, якая належала раней памешчыкам і кулакам. Сяляне-беднякі і батракі атрымалі ад Савецкай улады дзiesiąткі тысяч галоў жывёлы, вялікую колькасць сельскагаспадарчага інвентару. Была нацыяналізавана прамысловасць. 400 тысяч беспрацоўных атрымалі работу на прадпрыемствах і ва ўстановах Савецкай Беларусі. Упершыню ў сваёй гісторыі працоўныя Заходняй Беларусі атрымалі школы, газеты, тэатры на роднай беларускай мове.

Увесь беларускі народ з гэтага часу быў уз'яднан у сваёй адзінай Савецкай дзяржаве, стаў паўнапраўным гаспадаром сваёй зямлі і свайго лёсу.

Вялікія сацыялістычныя пераўтварэнні, якія адбыліся ў Беларусі, як і ва ўсім Савецкім Саюзе, змянілі аблічча нашай краіны і нашага народа. Партыя Леніна—Сталіна выхавала ў беларускім народзе новыя выдатныя якасці — палыманы савецкі патрыятызм, палітычную свядомасць і высокі ўзровень культуры, сацыялістычныя адносіны да працы, дысцыплінаванасць і арганізаванасць, стойкасць і ўпэўненасць у сваіх сілах, гатоўнасць мужна пераадольваць усякія цяжкасці і перашкоды, якія стаяць на шляху да кунізму, рэвалюцыйную пільнасць і нянавісць да ворагаў сацыялістычнай Айчыны.

Усе гэтыя высокародныя якасці савецкіх людзей з асаблівай сілай выявіліся ў гады Вялікай Айчыннай вайны Савецкага Саюза супраць гітлераўскай Германіі.

Беларусь адной з першых савецкіх рэспублік прыняла на сябе ўдар нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Савецкая Армія, гераічна абараняючы кожную пядзь роднай зямлі, наносіла ворагу цяжкія ўдары, выматвала яго сілы, зрывала яго стратэгічныя планы. Неўміручай славай пакрылі сябе стойкія савецкія пагранічнікі, бясстрашныя байцы і камандзіры Брэсцкай крэпасці, гераічныя воіны—абаронцы Мінска, Магілёва, Гомеля і іншых гарадоў рэспублікі.

Па Вашаму закліку, таварыш Сталін, беларускі народ, разам з усімі народамі СССР, з першага-ж дня вайны стаў на абарону Радзімы. Больш мільёна сыноў беларускага народа ў радах Савецкай Арміі гераічна змагаліся з ворагам на ўсіх франтах Вялікай Айчыннай вайны. 217 генералаў—сыноў беларускага народа—вадзілі ў бой бясстрашныя савецкія палкі. За доблесць і мужнасць у барацьбе з фашысцкімі захопнікамі звыш 100 тысяч воі-

наў-беларусаў узнагароджаны ордэнамі і медалямі СССР, 244 з іх удастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза.

У адказ на Ваш гістарычны зварот да народа звыш трохсот тысяч беларускіх партызан і партызанак, пад кіраўніцтвам Куністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі, пры падтрыманні ўсяго беларускага народа вялі бязлітасную партызанскую вайну супраць акупантаў у тылу ворага.

За гады Вялікай Айчыннай вайны партызаны Беларусі знішчылі сотні тысяч фашысцкіх захопнікаў, падарвалі 17 тысяч нямецкіх эшалонаў, тысячы танкаў, бронемашын і аўтамашын ворага. За доблесць, мужнасць і гераізм, праяўленыя ў барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі, больш 80 тысяч партызан і партызанак узнагароджаны ордэнамі і медалямі СССР. 70 партызанам Беларусі прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Неўміручую славу заслужылі легендарныя героі Айчыннай вайны, лепшыя сыны і дочки беларускага народа, доблесныя воіны Нікалай Гастэла, Феадосій Смалячкоў, Віктар Талаліхін, Леў Даватар, Валенцін Дрозд, бясстрашныя партызаны Канстанцін Заслонаў, Ціхан Бумажкоў, Міхаіл Сільніцкі, Рыма Шаршнёва, Елена Колесава, Аляксандр Ісачэнка і многія іншыя.

Вашы, таварыш Сталін, заклікі да ўсенароднай вайны супраць нямецкіх захопнікаў, Вашы высокія ацэнкі доблесных подзвігаў партызан Беларусі і заслуг беларускага народа перад Радзімай натхнялі нас на свяшчэнную барацьбу супраць фашысцкіх прыгнятальнікаў.

Беларускі народ з чэсцю прайшоў праз усе выпрабаванні вайны. Ні крываваы гітлераўскі рэжым, ні карныя экспедыцыі не зламалі баявога духу беларускага народа, не прымусілі нас схіліць сваю галаву перад ворагам. Беларускі народ ведаў і верыў, што Вы, наш лепшы друг і бацька, вызваліце Беларусь з фашысцкага ярма.

Дарагі таварыш Сталін!

Выконваючы Ваш геніяльны стратэгічны план вызвалення савецкай зямлі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, Савецкая Армія нанесла ворагу рад сакрушальных удараў. Адным з іх быў пяты магутны ўдар савецкіх войск у 1944 годзе, у выніку якога была поўнасцю вызвалена Савецкая Беларусь.

Беларускі народ поўны глыбокай удзячнасці за сваё вызваленне ад нямецка-фашысцкага рабства нашай гераічнай Савецкай Арміі, усім народам Савецкага Саюза і, перш за ўсё, рускаму народу, партыі большэвікоў, Вам, дарагі наш правадыр, друг і бацька.

Вялікі савецкі народ перамог таму, што ён жыў, працаваў, выходзіўся і змагаўся пад Вашым, таварыш Сталін, мудрым кіраўніцтвам.

Пасля пабеданоснага заканчэння вайны беларускі народ

разам з усімі народамі СССР прыступіў да залечвання цяжкіх ран, нанесеных вайной, да мірнага соцыялістычнага будаўніцтва.

Нямецка-фашысцкія захопнікі нанеслі Беларусі велізарную шкоду. Яны спалілі і разбурылі 209 гарадоў і раённых цэнтраў, 2200 сёл, 10 тысяч прамысловых прадпрыемстваў, разграбілі ўсе калгасы, саўгасы, МТС, угналі і знішчылі каля 10 мільёнаў галоў рабочай і прадуктыўнай жывёлы.

Нямецкія акупанты разбурылі і разграбілі звыш двух тысяч навуковых і культурных устаноў Савецкай Беларусі. Фашысцкія варвары нанеслі рэспубліцы матэрыяльную страту на 75 мільярдаў рублёў.

Ніякая іншая дзяржава, ніякая капіталістычная краіна не маглі-б выжыць, панёсшы такое разарэнне, перацярпеўшы такія нябачаныя пакуты. Але вялікая жыватворчая сіла савецкага ладу! На дапамогу Савецкай Беларусі прышлі ўсе народы СССР, Саюзнае Савецкі Урад.

Вашы гістарычныя прадначартанні, таварыш Сталін, увасобленыя ў пяцігадовым плане аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі, сталі праграмай барацьбы і працы ўсіх савецкіх людзей.

Гераічнымі намаганнямі працоўных Беларусі, пры падтрымцы ўсіх савецкіх народаў, большасць прамысловых прадпрыемстваў рэспублікі ўжо адноўлена і з кожным днём павялічвае выпуск прадукцыі. Хутка расшыраецца і ўмацоўваецца наша паліўна-энергетычная прамысловасць. Ствараюцца новыя галіны прамысловасці—трактарная, аўтамабільная, паспяхова развіваецца станкабудаўнічая, мясцовая, лясная прамысловасць, растуць прадпрыемствы па вырабу будаўнічых матэрыялаў. Хутка павялічваецца вытворчасць прадметаў шырокага ўжытку.

Адраджаюцца разбураныя ворагам нашы соцыялістычныя гарады. Ужо адноўлена і ўноў пабудавана ў гарадах звыш 2 мільёнаў 500 тысяч квадратных метраў жылой плошчы. Сталіца Беларускай ССР—горад Мінск—паспяхова аднаўляецца і ў недалёкім будучым стане адным з найбольш добраўпарадкаваных і прыгожых гарадоў Савецкага Саюза.

Беларускія сяляне, пазбаўленыя прытулку падлымі фашысцкімі варварамі, цяпер, дзякуючы велізарнай дапамозе Савецкага Урада, дзякуючы Вашым бацькоўскім клопатам, пераселены з зямлянак ва ўноў адбудаваныя дамы. За чатыры гады пасля вызвалення Беларусі ад нямецкай акупацыі пабудавана звыш 369.000 жылых дамоў, у якія перайшло з зямлянак больш двух мільёнаў чалавек.

Разароная акупантамі, даведзеная да крайняй ступені заняпаду сельская гаспадарка Беларусі, у выніку самаадданай працы беларускага сялянства і ўсё ўзрастаючай дапамогі Савецкай дзяржавы, паспяхова аднаўляецца і ідзе ўгору. Ажыццяўляючы гістарычныя рашэнні лютаўскага

Пленума ЦК ВКП(б), працаўнікі сельскай гаспадаркі Беларусі амаль поўнасю аднавілі даваенныя пасеўныя плошчы. У 1948 годзе БССР датэрмінова выканала план хлебнарыхтовак, даўшы дзяржаве на 3 мільёны 600 тысяч пудоў збожжа больш, чым у 1940 даваеным годзе.

Яшчэ да вайны па Вашых, таварыш Сталін, указаннях беларускі народ прыступіў да ажыццяўлення грандыёзнай праграмы асушэння балот Беларусі, гэтых спрадвечных крыніц хвароб і бездаражы. Цяпер гэтыя работы аднаўляюцца. Беларускія балоты будуць ператвораны ў высокаўраджайныя палі і квітнеючыя лугі.

Беларускі народ аднавіў усе працаваўшыя да вайны школы, установы навукі, культуры, мастацтва, дабіўся новага значнага ўздыму сваёй нацыянальнай савецкай культуры. У рэспубліцы працуе 11700 школ, Універсітэт, 26 вышэйшых і 110 сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, Акадэмія навук, 28 навукова-даследчых інстытутаў, 12 тэатраў. У пасляваенныя гады выйшла з друку звыш 20 мільёнаў экзэмпляраў кніг. Значна вырасла сетка культурна-асветных устаноў у гарадах і сёлах рэспублікі.

Ва ўмовах соцыялізма беларускаму народу адкрыліся неабмежаваныя магчымасці для росквіту народнай творчасці і росту народных талентаў ва ўсіх галінах гаспадарчага і культурнага жыцця. Мы ганарымся сваімі Героямі Соцыялістычнай Працы—работнікамі прамысловасці, транспарту і сельскай гаспадаркі, сваімі лаўрэатамі Сталінскіх прэмій—работнікамі літаратуры і мастацтва, навукі і тэхнікі.

Унёсшы вялікі ўклад у справу разгрому фашысцкіх агрэсараў у гады Айчынай вайны, Беларуская Савецкая Соцыялістычная Рэспубліка, як суверэнная дзяржава, выйшла на міжнародную арэну і, разам з усімі прагрэсіўнымі сіламі дэмакратыі і соцыялізма на чале с Савецкім Саюзам, паслядоўна змагаецца за трывалы дэмакратычны мір і бяспеку народаў.

Дарагі Іосіф Вісарыёнавіч!

Натхняемы і накіроўваемы Вашым светлым геніем, саграваемы Вашымі бацькоўскімі клопатамі, беларускі народ разам з усімі народамі СССР упэўнена ідзе да камунізма.

У дзень усенароднага нашага свята—30-годдзя БССР—запэўніваем Вас, любімы наш правадыр, што мы будзем, як зяніцу вока, ахоўваць заваяванні Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі—магутную Савецкую дзяржаву, соцыялістычны лад. Мы будзем нястомна ўмацоўваць эканамічную і ваенную магутнасць нашай вялікай Радзімы—Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, неад'емнай часткай якога была, ёсць і заўсёды будзе Савецкая Беларусь.

Мы будзем самааддана змагацца за гістарычную праграму пабудовы камунізма, дадзеную Вамі ў прамове 9 лютага 1946 года. Мы прыкладзем усе намаганні, каб дабіцца да-

тэрміновага выканання і перавыканання пасля-
ваеннага сталінскага пяцігадовага плана, што
прывядзе да новага росквіту нашай соцыялі-
стычнай прамысловасці і сельскай гаспадаркі.
Будзем настойліва паляпшаць работу фабрык,
заводаў, будаўнічых арганізацый, устаноў, ма-
білізуем усе сілы і сродкі, каб павысіць пра-
дукцыйнасць працы, расшырыць выпуск пра-
дукцыі, палепшыць яе якасць, няўхільна па-
вялічваць звышпланавыя назапашванні ў народ-
най гаспадарцы. Мы шырока ўкаранім у нашу
сельскую гаспадарку дасягненні перадавой мі-
чурынскай аграбіялагічнай навукі і на гэтай
аснове даб'ёмся высокай ураджайнасці, а так-
сама высокай прадукцыйнасці жывёлагадоў-
лі.

Мы будзем рухаць уперад навуку, культуру,
мастацтва рэспублікі, укараняць у вытвор-
часць лепшыя дасягненні навукі і тэхнікі, ня-
стомна павышаць свой культурны ўзровень і
палітычную свядомасць, авалодваць тэорыяй
марксізма-ленінізма — верным кампасам, які
ўказвае нам шлях да камунізма.

Мы выхаваем наша маладое пакаленне ў
духу беззаветнай адданасці справе камунізма,
падрыхтуем з савецкай моладзі высокаквалі-
фікаваных працаўнікоў соцыялістычнай гаспа-
даркі, стойкіх і мужных савецкіх патрыётаў,
здольных пераадолець усякія цяжкасці, да-
стойных змагароў за камунізм.

У дзень нашага ўсенароднага свята мы ўра-
чыста запэўніваем Вас, наш родны і любімы
Іосіф Вісарыёнавіч, што беларускі народ яшчэ
цясней згуртуе свае рады вакол большэвіцкай
партыі, вакол геніяльнага прадаўжальніка
справы Леніна—вялікага і мудрага правадыра
 народаў таварыша Сталіна.

Урачыста гучаць над шырокім прасцягам
Словы нашай любові і падзякі табе.

Ты прымі, правадыр, іх, як нашу
присягу—

Мы ідэям тваім, большэвіцкаму сцягу
Будзем вернымі ў працы і у барацьбе.

Дарагі правадыр! Сталін, бацька любімы!

Мы табе прысягаем, што днём і ўначы
Так-жа будзем ісці, як дагэтуль ішлі мы,
Берагчы, быццам вока, здабыткі

Радзімы—
Заваёвы Кастрычніцкіх дзён берагчы.
Бацька родны! Будзь пэўны: мы

здзейснім прысягу.
Маем сілу ў руках мы, каб здзейсніць яе,
Маем сэрцы, адданыя нашаму сцягу,
Маем вочы — у іх ты чытаеш адвагу,
З нашых спраў пазнаеш, што сыны мы

твае.
Бацька родны! Ты ў працы спакою не

знаеш,
Светлы дзень камунізма ты бачыш з

Крэмя,
Сваёй працай прыход ты яго набліжаеш,
А мы знаем, што першы ты нас

прывітаеш
З камунізмам, якога чакае зямля.
Ты — настаўнік народаў, зямлі

красаванне,
Дык жыві нам на радасць, не лічачы

год,
Нібы сонца само, нібы яснае ранне.

Дык прымі, дарагі правадыр, прывітанне,
Што складае табе беларускі народ!

Няхай жыве Савецкі Саюз — наша магутная
соцыялістычная Радзіма — надзейны аплот
дружбы, шчасця і славы народаў!

Няхай жывуць гераічныя савецкія народы!
Няхай жыве вялікі рускі народ — старэйшы
брат, друг і вызваліцель беларускага народа!

Няхай жыве Усесаюзная Камуністычная
партыя (большэвікоў), якая вядзе і арганізоў-
вае народы СССР на гераічныя подзвігі ў імя
перамогі камунізма!

Няхай умацуе наша бязмежная ўсенародная
любоў і адданасць Вам, дарагі наш Іосіф
Вісарыёнавіч, Вашы сілы і здароўе на многія,
доўгія гады!

Вялікаму Сталіну слава!

*Абмеркавана і адзінадушна прынята на сходах рабочых,
калгаснікаў, сялян-аднаасобнікаў, савецкай інтэлігенцыі, усіх
працоўных Беларускай ССР.*

Прэзідыуму Вярхоўнага Савета Беларускай ССР Совету Міністраў Беларускай ССР Цэнтральнаму Камітэту КП(б) Беларусі

Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай Комуністычнай Партыі (большэвікоў) і Совет Міністраў Саюза ССР у дзень трыццацігоддзя Беларускай ССР шлюць брацкае прывітанне рабочым, калгаснікам, інтэлігенцыі, усім працоўным Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

Пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна, з дапамогай вялікага рускага народа, беларускі народ у жорсткай барацьбе з нямецкімі і беларускімі захопнікамі ў 1918—1920 гадах адстаяў сваю свабоду і незалежнасць, упершыню ў шматвяковай гісторыі стварыў сваю дзяржаўнасць і пайшоў па шляху, які адкрыла перад усімі народамі нашай краіны Вялікая Кастрычніцкая соцыялістычная рэвалюцыя. У дружнай сям'і народаў СССР за трыццаць год свайго існавання Беларусь з адсталай ускраіны царскай Расіі ператварылася ў перадавую соцыялістычную рэспубліку. Створаны нанова і набылі вялікае развіццё энергетычная, паліўная, металапрацоўчая, машынабудаўнічая, хімічная прамысловасць рэспублікі. Калгасны лад пераўтварыў беларускую вёску, ператварыўшы адсталую ў мінулым сельскую гаспадарку ў перадавую, высокамеханізаваную гаспадарку, і стварыў усе ўмовы для культурнага і заможнага жыцця калгаснага сялянства. Яркая расквітнела культура Савецкай Беларусі — нацыянальная па форме, соцыялістычная па зместу. Збылася заветная мара народа Беларусі аб уз'яднанні беларускіх зямель у адзінай беларускай дзяржаве.

У гады Вялікай Айчыннай вайны супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў беларускі народ разам з усімі народамі нашай краіны, па закліку большэвіцкай партыі, мужна змагаўся за свабоду і незалежнасць сваёй Савецкай

СОВЕТ МИНИСТРОВ СОЮЗА СОВЕТСКИХ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

Прэзідыуму Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік горача віншуе рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыю і ўсіх працоўных Беларускай ССР з трыццацігоддзем утварэння Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

Рабочыя і сяляне Беларусі пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў, пры брацкай дапамозе вялікага рускага народа 30 год таму назад зверглі ўладу памешчыкаў і капіталістаў і стварылі Беларускаю Савецкую Соцыялістычную Рэспубліку.

8 Слаўны шлях прайшла Беларуска Савецкая Соцыялістычная Рэспубліка за 30 год свайго існавання. У цесным садружстве з другімі савецкімі народамі развівалася і мац-

Радзімы. Усенародная партызанская вайна, якая разгарнулася на часова захопленай ворагам беларускай зямлі, з'явілася сур'ёзным укладам у агульную справу разгрому полчышчаў нямецка-фашысцкіх разбойнікаў.

Пасля вызвалення гераічнай Савецкай Арміяй беларускіх зямель, разароных і спустошаных ворагам, рабочыя, сяляне, інтэлігенцыя рэспублікі, пераадольваючы цяжкасці, паспяхова залечваюць раны, нанесеныя акупантамі. Поўным ходам ідуць аднаўленчыя работы ў гарадах і сёлах, уноў уведзены ў эксплуатацыю многія электрастанцыі, фабрыкі і заводы, ствараюцца новыя галіны прамысловасці, уступаюць у строй першакласныя прадпрыемствы соцыялістычнай індустрыі—трактарны, аўтамабільны і іншыя заводы. Сур'ёзных поспехаў дабіліся ва ўздыме сельскай гаспадаркі працаўнікі калгаснай вёскі. У Беларусі шырока разгарнулася культурнае будаўніцтва, створана беларуская Акадэмія навук, расце сетка школ, вышэйшых навучальных устаноў і навукова-даследчых устаноў, тэатраў, клубаў, кіно.

Патрыятызм працоўных Беларусі, іх высокая палітычная свядомасць знаходзяць сваё выражэнне ў соцыялістычным спаборніцтве, якое ахапіла шырокія слаі рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі і накіравана на датэрміновае выкананне насляваеннага пяцігадовага плана.

Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай Комуністычнай Партыі (большэвікоў) і Совет Міністраў СССР цвёрда ўпэўнены ў тым, што беларускі народ пад кіраўніцтвам вялікай партыі Леніна—Сталіна і надалей будзе нястомна змагацца за далейшае працвітанне гаспадаркі і культуры Беларускай ССР, за ўмацаванне магутнасці Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

ЦЕНТРАЛЬНЫ КАМИТЕТ УСЕСАЮЗНОЙ
КОМУНИСТИЧНОЙ ПАРТИИ (БОЛЬШЕВИКОВ).

нела Беларуска ССР. З адсталай у мінулым ускраіны царскай Расіі Савецкая Беларусь ператварылася ў квітнеючую соцыялістычную рэспубліку з развітай прамысловасцю і высокапрадукцыйнай калгаснай сельскай гаспадаркай.

За гады сталінскіх пяцігодак валавая прадукцыя буйнай прамысловасці Беларускай ССР павялічылася ў параўнанні з 1913 годам у 23 разы, магутнасць электрастанцый узрасла больш чым у 100 разоў. Сельская гаспадарка Беларусі з адсталай і раздробленай была ператворана ў буйную калгасную і саўгасную соцыялістычную гаспадарку. Калгасы і саўгасы Беларусі былі аснашчоны перадавой сельскагаспадарчай тэхнікай, на

іх палях працавалі тысячы трактараў і іншых сельскагаспадарчых машын. У рэспубліцы былі разгорнуты вялікія меліярацыйныя работы. На аснове хуткага росту прамысловасці і калгасаў значна павысіўся матэрыяльны добрабыт працоўных Беларусі.

Пры савецкай уладзе беларускі народ дасягнуў сапраўднага росквіту сваёй нацыянальнай культуры і мастацтва. Широкая сетка школ, вышэйшых навучальных устаноў, навукова-даследчых інстытутаў, створаных пры савецкай уладзе, забяспечыла значны рост кадраў нацыянальнай інтэлігенцыі. У Беларускай ССР створана Акадэмія навук.

Ажыццявілася спрадвечная мара беларускага народа аб уз'яднанні ўсіх беларускіх зямель у адзінай Беларускай савецкай дзяржаве.

У гады Вялікай Айчыннай вайны беларускі народ праявіў высокі патрыятызм і гераічную адданасць сваёй сацыялістычнай Радзіме. Па закліку партыі большэвікоў і вялікага Сталіна ўвесь беларускі народ узяўся на абарону сваёй Радзімы і разам з усімі народамі Савецкага Саюза мужна адстойваў сваю чэсць, свабоду і незалежнасць. Звыш 300 тысяч сыноў і дачок беларускага народа гераічна змагаліся ў партызанскіх атрадах, упісаўшы слаўныя старонкі ў гісторыю Вялікай Айчыннай вайны.

Нямецка-фашысцкія захопнікі не спыняліся ні перад якімі зверствамі, каб зламаць волю беларускага народа да супраціўлення. Велізарныя разбурэнні былі прычынены народнай гаспадарцы рэспублікі, яе культурным каштоўнасцям. Была знішчана большасць прамысловых прадпрыемстваў, у сельскіх раёнах спалена больш мільёна пабудоў, у гарадах і сёлах пакінута без прытулку да трох мільёнаў чалавек.

Пасля пабеданоснага завяршэння Вялікай

Айчыннай вайны рабочыя, калгаснікі і інтэлігенцыя Беларускай ССР, пераадолюючы велізарныя цяжкасці, самааддана працуюць над аднаўленнем разбураных гарадоў і сёл, заводаў, калгасаў і саўгасаў, культурных устаноў рэспублікі. Побач з аднаўленнем разбураных прадпрыемстваў у рэспубліцы будуецца новыя буйныя заводы: трактарны, аўтамабільны, веласіпедны і многія іншыя прадпрыемствы. Калгаснікі Беларусі дабіліся сур'ёзных поспехаў у справе аднаўлення і далейшага ўздыму сельскай гаспадаркі.

У рэспубліцы ў самыя кароткія тэрміны было пабудавана звыш 360 тысяч жылых дамоў для калгаснікаў і пераселена ў іх з зямлянак больш двух мільёнаў чалавек; у гэтым праявіліся з асаблівай сілай клопаты савецкай дзяржавы пра добрабыт працоўных. Пасляхова аднаўляюцца ў рэспубліцы школы, больніцы, вышэйшыя навучальныя ўстановы, навукова-даследчыя інстытуты, тэатры і іншыя культурныя ўстановы.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік шле беларускаму народу пажаданні новых поспехаў у развіцці гаспадаркі і культуры рэспублікі, у далейшым павышэнні матэрыяльнага добрабыту працоўных і выказвае цвёрдую ўпэўненасць у тым, што рабочыя, калгаснікі і інтэлігенцыя Беларусі пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў і вялікага Сталіна будуць самааддана змагацца за датэрміновае выкананне пасляваеннай пяцігодкі, усямерна ўмацоўваць эканамічную і абаронную магутнасць сацыялістычнай дзяржавы і разам з усімі народамі Савецкага Саюза ўпэўнена пойдучы па шляху да камунізма.

Няхай жыве Беларуская Савецкая Соцыялістычная Рэспубліка!

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

Прамова Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета Саюза ССР таварыша Н. М. ШВЕРНІКА

на юбілейнай Сесіі Вярхоўнага Савета БССР у дзень 30-годдзя Савецкай Беларусі

Таварышы!

У дзень трыццацігадовага юбілея Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі дазвольце мне ад імя і па даручэнню Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Савета Міністраў СССР і Цэнтральнага Камітэта Усесаюзнай Комуністычнай партыі большэвікоў перадаць усім рабочым, калгаснікам, інтэлігенцыі Савецкай Беларусі і перадавому атраду працоўных—большэвікам Беларусі брацкае прывітанне і пажаданні поспехаў у барацьбе за перамогу камунізма. (Бурная, працяглая авацыя. Усе ўстаюць).

Трыццатая гадавіна ўтварэння савецкай улады ў Беларусі з'яўляецца выдатнай датай для беларускага народа, які ажыццявіў спрадвечныя спадзяванні ў барацьбе за сваю свабоду і нацыянальную незалежнасць.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя вызваліла народы Расіі ад сацыяльнага і нацыянальнага ўціску, згуртавала іх у адзіную брацкую сям'ю, адкрыла нашым народам шлях да шчаслівага і радаснага жыцця. (Працяглая апладысменты).

Беларускі народ адным з першых прыгнечаных народаў Расіі ўзняўся на барацьбу супраць капіталізма і пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна, пры дапамозе рускага народа, стварыў сваю нацыянальную савецкую сацыялістычную дзяржаву.

Разам з беларускім народам гэтую галавіну святкуюць сёння ўсе народы Савецкага Саюза, радуючыся выдатным поспехам у сацыялістычным будаўніцтве брацкага беларускага народа. (Апладысменты).

Перамога народа далася нялёгка. Яна зда-

быта цаной неймавернай працы і нястач, цаной пралітай крыві лепшых яго прадстаўнікоў, закатаваных у застенках царскай Расіі, рэакцыйнай Польшчы і замежных інтэрвентаў.

Слаўная гісторыя Совецкай Беларусі напоўнена гераічнай барацьбой працоўных за ўмацаванне савецкай улады, за гаспадарчае развіццё, якое ўзнімае добрабыт і культуру народа.

Цяжкія выпрабаванні перанёс беларускі народ у гады грамадзянскай вайны, у перыяд нямецкай акупацыі ў 1918 годзе і ў часе інтэрвенцыі беларусаў у 1919 — 1920 гадах.

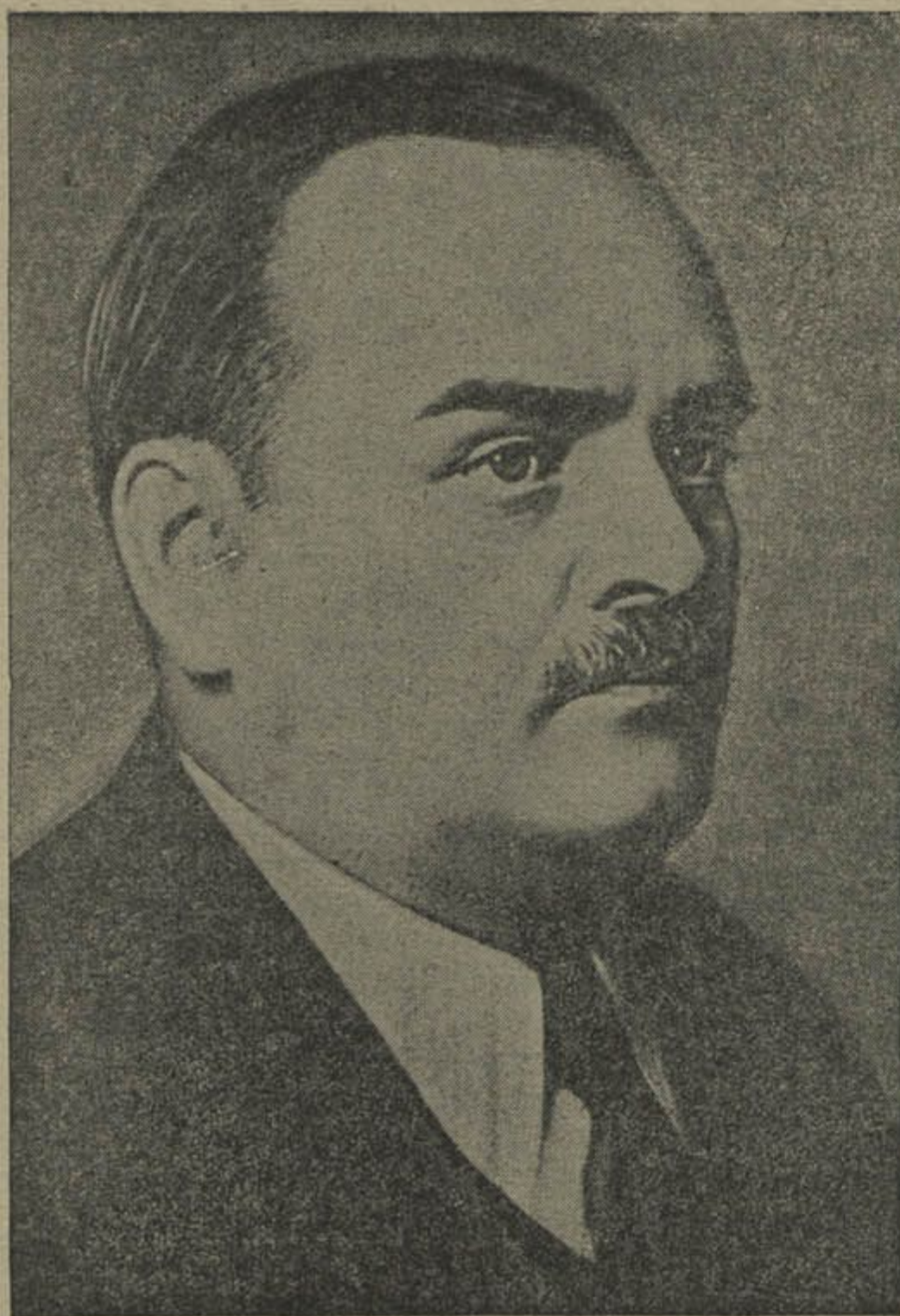
Жорсткая барацьба ўнутраных і знешніх ворагаў супраць маладой, неўзмацнёнай савецкай улады не зламала волю беларускага народа, а, наадварот, загартавала яе, надала народу ўпэўненасць у перамозе савецкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

У садружстве і пры падтрымцы другіх брацкіх народаў Савецкая Беларусь развясла сілы ўнутранай контррэвалюцыі, разграміла ваенных інтэрвентаў і прыступіла да мірнай стваральнай работы ў дружнай сям'і народаў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. (Працяглыя апладысменты).

За гады савецкай улады ў Беларусі былі ажыццёўлены найвялікшыя эканамічныя і культурныя пераўтварэнні. Старая, адсталая, цёмная ўскраіна царскай Расіі — Беларусь ператварылася ў перадавую саюзную савецкую сацыялістычную рэспубліку з развітай індустрыяй і буйнай сацыялістычнай сельскай гаспадаркай.

У выніку паспяховага ажыццяўлення сталінскіх пяцігодак у Савецкай Беларусі былі створаны паліўная, энергетычная, металапрацоўчая, машынабудаўнічая, хімічная, дрэвапрацоўчая, лёгкая, харчовая і іншыя галіны прамысловасці, створаны калгасы і саўгасы.

Калгаснае сацыялістычнае земляробства, аснашчонае перадавой машынай тэхнікай, назаўсёды вызваліла беларускага селяніна ад галечы і голаду, забяспечыла яму заможнае і культурнае жыццё.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета Саюза ССР Н. М. ШВЕРНИК.

У выніку небывалага развіцця прадукцыйных сіл рэспублікі павысіўся матэрыяльны добрабыт працоўных горада і вёскі.

За трыццаць год свайго існавання Савецкая Беларусь дабілася вялікіх поспехаў у справе ўсеабавага развіцця культуры, нацыянальнай па форме, сацыялістычнай па зместу.

Да Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Беларусі каля 80 працэнтаў насельніцтва было непісьменным, працоўным быў закрыт доступ у сярэднія школы, не было ні адной вышэйшай навучальнай установы.

Савецкая ўлада ліквідавала гэтую несправядлівасць і на справе ажыццявіла ўсеагульнае абавязковае бясплатнае пачат-

ковае навучанне, адкрыла дзецям рабочых, калгаснікаў і інтэлігенцыі шырокі доступ у сярэднія школы, вышэйшыя навучальныя ўстановы, у навукова-даследчыя інстытуты.

Развіццё навукі ў Беларусі ўвянчалася ўтварэннем Беларускай Акадэміі навук.

Мірнае гаспадарчае развіццё Беларусі, як і іншых брацкіх савецкіх рэспублік, было спынена вераломным нападам на СССР фашысцкай Германіі, якая прапавала знішчыць савецкую ўладу і ператварыць нашу краіну ў калонію нямецкага імперыялізма. Вораг быў люты, сеяў усюды смерць і разбурэнне. Тры гады немцы мардавалі беларускую зямлю, спусташалі сёлы і гарады, мучылі і забівалі непакорнае насельніцтва, якое не жадала стаць пад ярмо фашызма.

Беларускі народ не схіліў сваёй галавы перад ворагам, а ўзняўся магутнай сілай на абарону заваяванняў Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Па закліку вялікага Сталіна беларускі народ і яго слаўная моладзь, абараняючы сваю чэсць, свабоду і незалежнасць, стварылі магутныя партызанскія атрады для барацьбы супраць фашысцкіх прыгнятальнікаў на ўсёй акупіраванай тэрыторыі рэспублікі.

Працоўныя Совецкага Саюза ніколі не забудуць гераічнай партызанскай барацьбы беларускага народа, якая ўвайшла ў гісторыю, як адна з слаўных старонак Вялікай Айчыннай вайны супраць нямецкіх захопнікаў, за свабоду і незалежнасць Совецкага Саюза. (Апладысменты).

Рабочыя, калгаснікі і інтэлігенцыя Беларусі вышлі з вайны яшчэ больш загартаванымі, прасякнутымі бязмежнай любоўю і адданасцю Радзіме, свайму правадыру і настаўніку таварышу Сталіну, пад кіраўніцтвам якога былі разгромлены нямецка-фашысцкія захопнікі, і беларускі народ быў пазбаўлен ад інашаземнага ўціску. (Бурныя, працяглыя апладысменты. Усе ўстаюць. Воклічы: «Таварышу Сталіну — ура!»).

Нямецкія акупанты нанеслі велізарныя страты народнай гаспадарцы і культуры Беларусі. У ліквідацыі вынікаў вайны беларускаму народу аказвае вялікую дапамогу Совецкі ўрад і ўвесь савецкі народ, паказваючы на справе сілу брацкага адзінства, згуртаванасці і дружбы народаў Совецкага Саюза. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі Беларусі працоўныя паспяхова аднаўляюць гарады і сёлы, прадпрыемствы і калгасы, школы і больніцы, навукова-даследчыя інстытуты, тэатры, клубы і іншыя культурна-асветныя ўстановы, разбураныя нямецкімі захопнікамі, аддаюць усе свае сілы справе далейшага развіцця народнай гаспадаркі, змагаюцца за выкананне і перавыкананне планаў у прамысловасці, за ажыццяўленне гістарычных рашэнняў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) «Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд» і дабіваюцца значных поспехаў.

За выдатныя поспехі ў сельскай гаспадарцы ў 1947 годзе перадавым людзям Беларусі, якія дабіліся высокіх ураджаяў, было прысвоена званне Героя Соцыялістычнай Працы. Звыш 600 наватараў сельскагаспадарчай вытворчасці ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі Совецкага Саюза. (Апладысменты).

Беларускі народ за гады савецкай улады дабіўся велізарных поспехаў ва ўсіх галінах палітычнага, гаспадарчага і культурнага жыцця.

Уся гісторыя беларускага народа напоўнена барацьбой за сваё нацыянальнае адзінства і незалежнасць. Праходзілі стагоддзі, а мары народа аставаліся неажыццёўленымі.

Толькі пры савецкай уладзе беларускі народ здабыў сваю дзяржаўнасць і ажыццявіў мару аб узяцці ўсіх беларускіх зямель у адзінай Беларускай савецкай дзяржаве. (Працяглыя апладысменты).

Гэтыя дасягненні сталі магчымымі дзякуючы перамозе савецкага ладу і паслядоўнаму ажыццяўленню прынцыпаў ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, у якой закладзены асновы маральна-палітычнага адзінства, брацтва і садружства раўнапраўных народаў, якія доб-

раахвотна аб'ядналіся ў Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

Сваімі поспехамі беларускі народ абавязан натхніцелю і арганізатару нашых перамог, чыё імя аднолькава дорага і блізка ўсім народам Совецкага Саюза, вялікаму генію чалавечтва таварышу Сталіну. (Бурныя, працяглыя апладысменты. Усе ўстаюць).

Савецкай Беларусі яшчэ многае прадстаіць зрабіць, каб поўнасцю аднавіць народную гаспадарку, разбураную вайною, дабіцца далейшага развіцця прамысловасці, уздыму сельскай гаспадаркі і жывёлагадоўлі, развіцця навукі, культуры і мастацтва.

Соцыялістычнае спаборніцтва ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы, якое шырока разгарнулася, указвае нам на тую невычарпальную крыніцу народных творчых сіл, пры дапамозе якіх працоўныя Беларусі, як і іншых саюзных рэспублік, справяцца з гэтымі задачамі і забяспечаць датэрміновае выкананне пасляваеннай сталінскай пяцігодкі. (Апладысменты).

Мы ўпэўнены, што рабочыя, калгаснікі і інтэлігенцыя Беларускай рэспублікі аддадуць усе свае сілы справе далейшага працвітання нашай соцыялістычнай Радзімы, умацаванню магутнасці Совецкага Саюза, які з'яўляецца аплотам міру ва ўсім свеце. (Апладысменты).

Савецкі народ, заняты мірнай стваральнай працай, цалкам і поўнасцю падтрымлівае міралюбівую палітыку свайго Совецкага ўрада, які дабіваецца забяспечання працяглага, трывалага, дэмакратычнага міру і бяспекі народаў усяго свету.

Дазвольце мне пажадаць вам, а ў вашай асобе ўсяму беларускаму народу і камуністычнай партыі большэвікоў Беларусі новых поспехаў у вашай рабоце, накіраванай на аднаўленне і далейшае развіццё прамысловасці і сельскай гаспадаркі, уздым культуры і добрабыту працоўных рэспублікі. (Працяглыя апладысменты).

Савецкая Беларусь, верная сваім рэвалюцыйным традыцыям, выхаваным большэвіцкай партыяй, пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна пойдзе ўперад, да новых поспехаў, да перамогі камунізму. (Бурныя, працяглыя апладысменты. Усе ўстаюць).

Няхай жыве Беларуская Савецкая Соцыялістычная Рэспубліка! (Працяглыя апладысменты).

Слава беларускаму народу і яго авангарду — камуністычнай партыі Беларусі! (Бурныя апладысменты).

Няхай жыве непарушны Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік! (Працяглыя апладысменты).

Няхай жыве партыя Леніна—Сталіна і Савецкі ўрад! (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Няхай жыве вялікі правадыр, арганізатар нашых перамог таварыш Сталін! (Бурная, доўга не змаўкаючая авацыя ў чэсць таварыша Сталіна. Воклічы: «Вялікаму Сталіну слава!», «Ура таварышу Сталіну!»).

Члены делегации Украинской ССР: двойцы Герой Советского Союза С. А. Куйбис и Герой Социалистической Работы М. Лысенко.

Квітней, Беларусь!

Прыміце шчырае сардэчнае прывітанне, дарагія сяброўкі-беларускі ад украінскай дэлегацыі, ад усіх жанчын Украіны.

Два бліжэйшыя суседзі — Украіна і Беларусь панеслі вялікія страты ад варожага нашэсця, але воляй партыі Леніна — Сталіна, воляй урада краіны сацыялізма, воляй народаў нашы рэспублікі паспяхова аднаўляюць сваю гаспадарку.

Ад усяго сэрца жадаем мужным жанчынам Беларусі новых поспехаў у працы, мастацтве, навучы на карысць нашай сацыялістычнай Радзімы!

О. ЛІТВИНЕНКА-ВОЛЬГЕМУТ — народная артыстка СССР і УССР, **М. ЛЫСЕНКА** —

Герой Соцыялістычнай Працы, старшыня калгаса «Соцыялістычна перамога» на Кіеўшчыне.

Вялікая дружба народаў

Перадаю вам, дарагія жанчыны Беларусі, палкае прывітанне ад жанчын далёкага Таджыкістана.

У знамянальны дзень — 30-годдзя рэспублікі — працоўныя Таджыкістана, як і ўсе народы Савецкага Саюза, падзяляюць з вамі пачуцці глыбокай любові і ўдзячнасці вялікаму правадару і настаўніку таварышу Сталіну, пад кіраўніцтвам якога ствара-

лася, мацнела і расла Беларуская рэспубліка.

Пад сонцам сталінскай Канстытуцыі няхай расце і мацнее дружба народаў вялікага Савецкага Саюза.

С. ХАЛІКАВА — сакратар ЦК КП(б) Таджыкістана.

СДБ

ВІТА

Наперад, да камунізма!

У знамянальны дзень 30-годдзя Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі працоўныя жанчыны Масквы пасылаюць сваё палкае прывітанне і найлепшыя пажаданні гераічным жанчынам Беларусі.

Увесь савецкі народ радуецца творчым поспехам беларусаў у аднаўленні іх гаспадаркі, разбуранай вайной. І асабліва прыемна бачыць, што работніцы і

калгасніцы Беларусі з'яўляюцца актыўнымі ўдзельніцамі гэтай вялікай плённай працы.

Мне хочацца пажадаць вам, дарагія сёстры, далейшай моцнай і раласнай работы па аднаўленню нашай роднай Беларусі. Хочацца пажадаць таксама, каб жанчыны Беларусі заставаліся актыўнымі ўдзельніцамі ўсяго шматграннага жыцця Савецкага Саюза, каб заўсёды павышалі свой культурны, палітычны ўзровень, каб кожная работніца, калгасніца штодзённа змагалася за паспяховае выкананне пяцігадовага плана ў 4 гады, набліжаючы гэтым самым нашу краіну, увесь савецкі народ да светлай заветнай мары — камунізма!

Прывітанне вам, гераічныя жанчыны Беларусі, ад працоўных жанчын Масквы!

М. САРЫЧЭВА — намеснік старшыні Маскоўскага Гарадскога Савета дэпутатаў працоўных.

Ад жанчын горада-Героя

Прыміце гарачае прывітанне і нізкі паклон ад жанчын Ленінграда — горада-Героя. У вас, беларусаў, і ў нас, ланінградцаў, вельмі падобна злажыўся лёс. У час Вялікай Айчыннай вайны можна змагаліся жыхары Ленінграда. Ленінград не здаўся ворагу, не глядзячы на тое, што ланінградцам давялося перанесці галодную блакаду, на некалькі сутак пазменна стаяць ля станкоў, пад кулямі ворага канаць акопы, будаваць умацаванні, жыць у неапанелых кватэрах.

Вы таксама не ведалі стомы ў змаганні. Беларускія партызаны і партызанкі не давалі немцам спакою ні ўдзень, ні ўначы...

Сёння людзі гераічнага Ленінграда і ордэнаноснай Беларусі паказваюць цуды ў мірнай працы, у датэрміновым выкананні пяцігадовага плана.

Няхай расце і мацнее на радасць усяму савецкаму народу прамысловасць, сельская гаспадарка, культура, навука і мастацтва Беларусі!

О. А. КАШЭВАРАВА, заслужаная артыстка РСФСР, лаўрэат Сталінскай прэміі.

Б Р Ы

А Ю Ц Ь

**Красуй пышней і яскравей,
Советская Беларусь!**

Дарагія сёстры-беларускі! Ад імя ўсіх працоўных жанчын Советскай Эстоніі гарача вітаю вас з вялікім святам — 30-годдзем Беларускай Советскай Соцыялістычнай Рэспублікі. У складзе эстонскай дэлегацыі я пабывала на прамысловых прадпрыемствах і новабудовах Мінска, наведала вашыя тэатры, музеі, захаплялася абрысамі новага Мінска, увасобленымі ў прамых шырокіх вуліцах, у новых будынках фабрык заводаў, жылых дамоў. Усё гэта — і не толькі гэта — плады напружанай творчай працы беларускага народа.

Няхай-жа пышней і яскравей красуе Советская Беларусь — родная сястра Советскай Эстоніі! Няхай жыве заснавальнік Беларускай Дзяржавы, любімы правадыр усіх савецкіх народаў — Іосіф Вісарыёнавіч Сталін!

Юліяна ТЭЛЬМАН — загадчык аддзела па рабоце сярод жанчын ЦК КП(б) Эстоніі, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР.

Вялікае свята ўсяго народа

На вялікае свята ваша, дарагія сёстры-беларускі, я прыехала з далёкай горнай Кіргізіі. Я рада, што ўпершыню ўбачыла Беларусь у яе 30-гадовы юбілей.

Прыемна бачыць, што сталіца Беларусі — Мінск — паўстае з руін. Сэрцы нашы напоўніліся горасцю за нас, дарагія сёстры, калі мы ўбачылі вялікі пафас тварэння.

У гэты дзень хочацца ад усяго сэрца сказаць вялікае дзякуй нашаму бацьку і настаўніку — вялікаму Сталіну.

Ён з'явіўся натхняльнікам стварэння брацкіх рэспублік, пад яго кіраўніцтвам расквітнелі таленты раней забітых, цёмных народаў. Пад яго кіраўніцтвам расквітнела і ваша Беларусь і наша Кіргізія!

Няхай жыве доўгія годы наш родны Іосіф Вісарыёнавіч!

КІНЗБАЕВА САЙРА,
народная артыстка Кіргізкай ССР.

Члены дэлегацыі Літоўскай ССР, якая была ў Мінску ў дні святкавання 30-годдзя БССР, — Ядвіга Чэснаўскайтэ, Нэллі Заняўскайтэ, Эмілія Гужынскайтэ.

Прывітанне ад літоўскіх сёстраў.

30 год існуе свабодная Советская Беларусь. 30 год поплеч з мужчынамі змагаюцца і працуюць беларускія жанчыны. Мы ганарымся вамі, беларускія сёстры, ганарымся вашай мужнасцю ў дні Вялікай Айчыннай вайны, радуемся вашым поспехам у пасляваеннай сталінскай пяцігодцы.

Няхай жыве свабодная Советская Беларусь! Няхай жыве і мацнее дружба паміж беларускім і літоўскім народамі! Няхай жыве дружная многанацыянальная сям'я савецкіх народаў!

Ядвіга ЧЭСНАЎСКАЙТЭ, Нэллі ЗАНЯЎСКАЙТЭ, Эмілія ГУЖЫНСКАЙТЭ.
(Літоўская ССР).

Усенароднае свята

Вялікае свята беларускага народа — 30-гадовы юбілей БССР — радасна адзначае і казахскі народ. Многа кіламетраў аддзяляе беларускую сталіцу Мінск ад нашай Алма-Аты. Але мы блізка ведаем вас, захапляемся вашай гераічнай працай, цэнім і любім вашых лепшых людзей. У гэтыя святочныя дні казахскія жанчыны шлюць свае найлепшыя пажаданні беларускім сёстрам.

Асабліва цёплае, сардэчнае наша прывітанне Героям Соцыялістычнай Працы, стаханаўкам прамысловасці і сельскай гаспадаркі, артысткам, вучоным, урачам, настаўнікам. Ад усёй душы жадаем родным сёстрам — беларускім жанчынам — плённа працаваць на барысць нашай любімай Айчыны.

ШАРА —
народная артыстка Казахскай ССР.

В. І. Ленін гутарыць з сялянамі ў Горках.

Малюнак мастака П. Васільева.

Пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна — уперад да перамогі камунізма

ВАЦЦАЦЬ першага студзеня 1949 года спаўняецца 25 год з дня смерці вялікага Леніна. Прашло чвэрць века, як ушоў ад нас Владзімір Ільіч, правадыр і заснавальнік партыі большэвікоў, стваральнік Савецкай дзяржавы, найвялікшы геній чалавечства, правадыр, настаўнік і друг працоўных усяго свету.

«Ніколі яшчэ пасля Маркса гісторыя вялікага вызаваленчага руху пролетарыята не вылучала такой гіганцкай фігуры, як наш памёршы правадыр, настаўнік, друг. Усё, што ёсць у пролетарыяце сапраўды вялікага і гераічнага—бясстрашны розум, жалезная, непакісная, упорная, усё пераадоўляючая воля, свяшчэнная нянавісць, нянавісць да смерці к рабству і прыгнёчэнню, рэвалюцыйная страсць, якая рухае гарамі, бязмежная вера ў творчыя сілы мас, велізарны арганізаваны геній, — усё гэта знайшло сваё выдатнае ўвасабленне ў Леніне, імя якога стала сімвалам новага свету ад захаду да ўсходу, ад поўдня да поўначы».

Так ахарактарызаваў Цэнтральны Камітэт нашай партыі светлую асобу Ільіча ў сваёй адозве з павады яго смерці ў жалобныя студзеньскія дні 1924 года. Такім жыве Ленін у сэрцах мільёнаў.

Владзіміра Ільіча сёння няма сярод нас, але яго блізкі вобраз заўсёды перад намі. Ён жыве і вечна будзе жыць у памяці і сэрцах працоўных усяго свету. Ленін бясмертны, як бясмертны яго ідэі, яго справа, якой ён аддаў усё сваё цудоўнае і яркае жыццё. І чым далей адыходзіць у мінулае дата смерці Владзіміра Ільіча, тым ярчэй вырысоўваецца яго найвялікшая гістарычная роля для лёсу нашай краіны і ўсяго свету.

Кіруючыся ленінскімі ідэямі, народы Савецкага Саюза пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна пабудавалі ўжо ў нашай краіне сацыялізм і ўпэўнена ідуць наперад, да перамогі камунізма.

Пад баявы непераможны сцяг ленінізма становяцца ўсё новыя і новыя мільёны яго прыхільнікаў ва ўсіх краінах свету. Сцяг ленінізма стаў сцягам працоўных мас свету ў іх барацьбе за вызваленне ад капіталістычнага рабства, нацыянальнага прыгнёчэння, у іх барацьбе за трывалы мір, за сапраўдную дэмакратыю, за сацыялізм.

Следуючы па шляху, указанаму Леніным, партыя большэвікоў пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна ператварыла СССР у магутную цытадэль сацыялізма. Пад сцягам ленінізма, пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі, пад вадзіцельствам Сталіна, савецкі народ атрымаў вялікую перамогу ў Айчынай вайне 1941—1945 гадоў, адстаяўшы заваёвы сацыялізма. Гэта перамога паказала невычарпальную сілу савецкага сацыялістычнага ладу, асновы якога былі закладзены вялікім Леніным.

Пад сцягам ленінізма, пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна савецкі народ дабіўся новых гістарычных поспехаў у пасляваенны перыяд, паказваючы цуды мірнага будаўніцтва.

25-ю гадавіну з дня смерці В. І. Леніна народы Савецкага Саюза адзначаюць у абставінах самаадданай барацьбы за датэрміновае выкананне і перавыкананне плана пасляваеннай пяцігодкі. Савецкія людзі не шкадуюць сіл і працы для ўвасаблення ў жыццё геніяль-

ных прадначартанняў вялікага Сталіна на далейшаму развіццю і ўмацаванню нашай сацыялістычнай дзяржавы.

Буйнейшыя перамогі атрыманы ў мінулым годзе нашай прамысловасцю, транспартам і сельскай гаспадаркай.

Ужо ў 1948 годзе ўзровень прамысловай вытворчасці перавысіў даваенны на 17 працэнтаў. На калгасных палях вырастае выдатны ўраджай, які перавысіў ураджай даваеннага, 1940 года. У нашай краіне цяпер не толькі поўнаасцю наладжана бягучае забеспячэнне насельніцтва хлебам, але і створаны неабходныя дзяржаўныя запасы на будучы час.

Далёка ўперад пайшла наша сацыялістычная культура і навука. Няўхільна павышаецца матэрыяльны і культурны ўзровень працоўных. Ва ўсім гэтым з новаю сілай сказваюцца найвялікшыя перавагі савецкага ладу, сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі перад капіталістычнай.

Пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна сур'ёзных поспехаў разам з усім савецкім народам дабіліся працоўныя Савецкай Беларусі. Адзначаючы 30-годдзе ўтварэння БССР, беларускі народ з гонарам аглядаецца на слаўны шлях барацьбы і перамог, пройдзены ў брацкай сям'і савецкіх народаў, і выказвае сваю непакісную вернасць ленынізму, вялікай партыі большавікоў.

Ідучы па шляху, указанаму Леніным і Сталіным, пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі, дзякуючы брацкай дапамозе вялікага рускага народа, беларускі народ упершыню ў сваёй шматвяковай гісторыі набыў сваю дзяржаўнасць, дабіўся бурнага развіцця прадукцыйных сіл Беларусі, узяў у свае рукі ў адзінай беларускай савецкай дзяржаве, пазбавіўся пагрозы заняволення нямецка-фашысцкімі захопнікамі і цяпер паспяхова аднаўляе народную гаспадарку, дабіваецца новых поспехаў у далейшым уздыме прамысловасці, сельскай гаспадаркі, культуры рэспублікі.

Сагрэтая гарачай любоўю, падтрыманая брацкай дапамогай вялікага рускага народа і ўсіх народаў Савецкага Саюза, Беларусь паспяхова залечвае цяжкія раны, нанесеныя вайной і гітлераўскай акупацыяй, і зноў ператвараецца ў квітнеючую сацыялістычную рэспубліку.

Утварэнне і развіццё БССР з'яўляецца адной з найярчэйшых праў ленынска-сталінскай нацыянальнай палітыкі.

Абвясціўшы большэвіцкую палітыку дружбы і брацтва паміж народамі нашай краіны, Ленін і Сталін будавалі і пабудавалі нашу дзяржаву на аснове брацтва і роўнасці паміж усімі савецкімі народамі.

Адным з першых дэкрэтаў маладой савецкай улады была падпісаная Леніным і Сталіным Дэкларацыя правоў народаў Расіі, у якой выкладаліся асновы ленынска-сталінскай нацыянальнай палітыкі. Увесь свет бачыць цяпер, якія багатыя плады прынесла гэта палітыка. Створаны партыяй Леніна—Сталіна Саюз ССР стаў магутнай сацыялістычнай дзяржавай.

В. І. Ленін ганарыўся тым, што народам Расіі першым у свеце ўдалося звергнуць уладу памешчыкаў і капіталістаў, адкрыць шлях да сацыялізма.

«Мы маем права ганарыцца і лічыць сябе шчаслівымі тым,—указваў Ленін,—што нам давялося першым зваліць у адным кутку зямнога шара таго дзікага звера, капіталізм, які заліў зямлю крывёю, даў ёй чалавечтву

да голаду і здзічэння, і які загіне немінуха і хутка, як-бы дзівосна зверскія ні былі праявы яго перадсмертнага шаленства».

Наша краіна патхняе цяпер сваім прыкладам працоўных усяго свету. Яна служыць пучыводнаю зоркай для краін новай дэмакратыі, для ўсіх свабодалюбівых народаў. Ідэі Леніна ўсё больш авалодваюць свядомасцю народаў усіх краін, для якіх сацыялізм стаў цяпер жыццёвым пытаннем, адзіным шляхам выратавання ад упіску імперыялізма.

Ленін бязмежна верыў у народ як сапраўднага творца гісторыі.

«Маса працоўных за нас,—пісаў Ленін.—У гэтым наша сіла. У гэтым крыніца непераможнасці сусветнага камунізма».

Партыя Леніна—Сталіна заўсёды надавала велізарнае значэнне ролі жанчын у гаспадарчым і грамадска-палітычным жыцці краіны. Ленін указваў, што становішча жанчын у грамадстве «...асабліва наглядна паясняе розніцу паміж буржуазнай і сацыялістычнай дэмакратыяй». У савецкай краіне не засталася і следу «такой нізасці, гнуснасці і подласці, як бяспраўе або няпоўнапраўе жанчын».

Ролю жанчын у рэвалюцыйным руху і сацыялістычным будаўніцтве з асабліваю сілай падкрэсліваў у сваіх выступленнях таварыш Сталін.

«Ні адзін вялікі рух прыгнечаных,—гаварыў ён,—не абыходзіўся ў гісторыі чалавечтву без удзелу працоўных жанчын... Нядзіўна, што рэвалюцыйны рух рабочага класа, самы магутны з усіх вызваленчых рухаў прыгнечаных мас, прыцягнуў пад свой сцяг мільёны працоўных жанчын».

Сацыялістычны лад, асновы якога былі закладзены вялікім Леніным, стварыў умовы для нябачанага культурнага і палітычнага росту жанчын, для шырокага развіцця іх творчых сіл і здольнасцей. Карыстаючыся поўным раўнапраўем з мужчынамі, свабодныя савецкія грамадзянкі актыўна ўдзельнічаюць ва ўсім палітычным, гаспадарчым і культурным жыцці краіны. Савецкія жанчыны, выхаваныя партыяй Леніна—Сталіна,—гэта новыя людзі, якіх не было і не магло быць у стары час, людзі сацыялістычнага грамадства. Савецкія жанчыны, гераічнае аблічча якіх асабліва ярка раскрылася ў гады Вялікай Айчыннай вайны, цяпер разам з усім савецкім народам аддаюць усе свае сілы далейшаму ўмацаванню магутнасці нашай вялікай сацыялістычнай Радзімы.

Асновай поспехаў савецкага народа з'яўляецца мудрае кіраўніцтва большэвіцкай партыі, вернага вучня і саратніка Леніна, правадыра большэвіцкай партыі, вялікага прадаўжальніка справы Леніна—таварыша Сталіна. У кіраўніцтве партыі Леніна—Сталіна наш народ бачыць магутную крыніцу сваёй сілы, крыніцу новых і новых поспехаў.

Справа Леніна—бясмертна і непераможна. Ленін жыве і будзе жыць у вяках і пакаленнях. Мы жывем у такі век, калі ўсе шляхі гістарычнага развіцця вядуць да камунізма. Гэтыя шляхі ўказаны чалавечтву бясмертным Леніным, указаны вялікім прадаўжальнікам справы Леніна, нашым любімым правадыром—таварышам Сталіным.

Пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна партыя вядзе і прывядзе савецкі народ да поўнага трыумфу камунізма.

НАША БАГАЦЦЕ

За трыццаць год існавання Совецкай Беларусі цудоўныя змены адбыліся ў жыцці рабочых нашай фабрыкі. Асабліва адчувальныя яны для нас, старых работніц.

Упершыню прышла я на фабрыку ў 1907 годзе, дванаццацігадовай дзяўчынкай. Гаспадар фабрыкі, Берман, з ахвотай прымаў на работу дзяцей: плаціць ім можна было ў чатыры разы менш, хоць працавалі яны нароўні з дарослымі, па чатырнаццаць гадзін у суткі.

Памятаю, як першы раз пераступіла парог цэха. Вочы мае ніяк не маглі прывыкнуць да цемні, што тут панавала.

— Чаго разывілася? — закрычаў на мяне майстра. — Палязай на палаці!

Тут толькі заўважыла я, што над нізкаю столлю размяшчаўся другі паверх, дзе ў страшэнным брудзе і духаце згрудзіліся мае аднагодкі і клёлі карабкі для запалак.

На фабрыцы было тады 300 рабочых. Многія бралі работу надом. Летам карабкі сушылі на сонцы, а зімою — на печы. Смешна ўспомніць гэту ручную «тэхніку».

Іншая справа цяпер. На наш камбінат любуюцца людзі. У працторных цэхах светла і чыста. Працу чалавека аблегчыла машына.

На фабрыцы адкрыты яслі на 60 коек і дзіцячы сад на 100 месц. Калі прыходзіць час дзіця пакарміць, яго выносяць чысенькага, сухенькага, маці сядзе на канапу, а ёй і лавачку пад ногі падставяць.

Наша савецкая ўлада сама клапаціцца аб кожным чалавеку. Цяпер кожны рабочы можа пасхаць у дом адначынку, на курорт, у санаторый. Сёлета бясплатныя пупецкі атрымалі 20 рабочых з аднаго толькі нашага цэха. На курорт ездзіў наш маніёр Шуб, па тры месяцы лячыліся ў санаторыях работніцы Астроўская і Цыбульская. Я пабывала і ў Крыму і на Каўказе.

Паглядзіце, як цяпер нашы людзі працуюць. Яны самі клапацяцца аб інтарэсах дзяржавы, вышукваюць шляхі, каб падняць і палепшыць вытворчасць.

Спытайце Ніну Хацкевіч, ці даўно яна скончыла школу фабрычна-заводскага навучання? Зараз яна знатны чалавек не толькі ў нашым цэху, на камбінате, аб ёй слава ідзе па ўсёй рэспубліцы. Сваю пяцігодку яна выканала за два гады і дзесяць месяцаў.

Машыністкі Соня і Вера Хацкевіч

Лепшыя стаханаўкі карабовага цэха запалкавай фабрыкі імя Кірава (злева направа): Т. Ярош, Ю. Курган, Т. Дашчынская і начальнік цэха Н. Ф. Мархель.

з кожным днём павышаюць свая выпрацоўку, эканомячы шмат сыравіны. Змена майстра карабовага цэха Еўдакіі Казак працуе без браку, заўсёды перавыконваючы норму. Комсамольская брыгада Валі Казыра дае штодня па дзве нормы.

Заработкі нашых стаханаўцаў такія, якіх раней і ў сне не бачыў рабочы. Строгаль Квяцінскі ў лістападзе зарабіў 1346 рублёў, машыністка Антаніна Шчытковіч — каля 800 рублёў. Ніна Хацкевіч пачала зарабляць удвая болей. Мой сярэдні заробатак цяпер — 1725 рублёў у месяц.

Знамянальны падзеі ў жыцці нашай краіны мы прывыклі сустракаць высокімі вытворчымі паказчыкамі. Ужо к 1 Мая ўсе выканалі паўгадовы план. Гадавую праграму мы выканалі к 25 жніўня, заваяваўшы прыншынства на гораду. За дзесяць месяцаў бягучага года камбінат даў 4 мільёны рублёў звышпланавых наапаленняў.

З першага снежня камбінат стаў на стаханаўскую вахту ў часць 30-годдзя нашай рэспублікі. К святу мы абавязаліся выпусціць звыш плана 54 тысячы акцызных скрынак і даць за гэты год 5 мільёнаў рублёў звышпланавых наапаленняў. Часці сваёй мы не пасаромілі, абавязальства выканалі.

За гады савецкай улады нязмерна вырас культурны ўзровень нашых рабочых. Скажу пра сябе. Да прыходу на фабрыку я скончыла адзін клас царкоўна-прыходскай школы і ледзь магла распісацца.

Пасля рэвалюцыі скончыла школу малапісьменных і была накіравана ў Ленінград на двухгадовыя курсы запалкавай прамысловасці. Калі вярнулася з вучобы, у нас ужо не фабрыка была, а цэлы камбінат: фабрыку аб'ядналі тады з фанерным заводам і электрастанцыяй. У 1935 годзе наш камбінат выпускаў прадукцыі на 9.675 тысяч рублёў, або ў чатыры з паловай раза больш, чым уся дарэвалюцыйная прамысловасць Барысава. Працавала на камбінате каля трох тысяч чалавек.

Па закліку партыі мы арганізавалі тады падрыхтоўку кадраў, адкрылі на камбінате вячэрні тэхнікум запалкавай прамысловасці. Я скончыла гэты тэхнікум і была вылучана начальнікам набіўнога цэха, а потым рабочыя выбралі мяне старшынёй фабкома. Праз чатыры гады пачала кіраваць карабковым цэхам, які ў сацыялістычным снаборніцтве трымае цяпер прыншынства на камбінату.

Я моцна зраднілася з камбінатам, дзе правяла маладосць, дзе палітычна вырасла, дзе ў 1924 годзе, у Ленінскі заклік уступіла ў партыю.

Партыя кліча нас, каб мы прыклагі ўсе свае намаганні для выканання і перавыканання пасляваеннага сталінскага пяцігадовага плана.

Наш камбінат унэўнена ідзе ўперад па гэтым шляху. Наша багацце — гэта армія стаханаўцаў, высокасвядомых рабочых і работніц. З такімі людзьмі мы заўсёды будзем упералзе.

Н. МАРХЕЛЬ.

нач. карабовага цэха фанерна-запалкавага камбіната імя Кірава.

Трыццаць год

Эдзі АГНЯЦВЕТ

Мал. Ю. Пучынскага.

Сёння ў нашай хаце свята,
Нашай маме — трыццаць год.
У мяне з малодшым братам
Многа радасных турбот.
Мы паціху ўсталі ноччу
І заклеілі пакет,
І на мамін стол рабочы
Мы паклалі свой сакрэт.
Мама спіць.

А ў косах месяц
Ніткі светлыя снуе.
Мы таілі цэлы месяц
Свой дарунак ад яе.
Цэлы месяц хітравата
Пазіралі разам з братам.
Мы часін не марнавалі,
А старанна малявалі —
І зрабілі мы партрэт.
От, які у нас сакрэт!
Мама ўстане на святанні —
За акном — прастор, снягі.
На яе з партрэта гляне
Сталін родны, дарагі.
Мы не ўцерпім,

скочым, мусіць,

Дня вітаючы прыход.
Сёння нашай Беларусі,
Як і маме, — трыццаць год!
Нам здаецца, што не маці,
А рэспубліцы усёй
Мы паднеслі ў нашай хаце
Падарунак лепшы свой.
Мы ўстаем з вясёлым клічам,
Мама кажа:

— Мастакі.

А з ускраіны фабрычнай
Адгукаюцца гудкі.
І здаецца:

з-пад аблокаў

Нас вітае будаўнік.
І ўсміхаецца здалёку
Нам

калгасны вартаўнік.

Ходзіць ён ля новых хатаў,
А наўкол шумяць лясы.
Спяць салодка у зярнях
Залатыя каласы.
Наша — добрая радзіма,
Бо яна — Масквы сястра.
На яе глядзіць любімы,
Нены твар правадэра.

4227m

не
Ш
ix
ял
са
ж
ра
Ма
ад
пр
ні
гэ
бо
жэ

ўс
кі
ро
ск
ўз
Ал
ня

ла
пу
ла
на
пр
ни
на
ва
аж
А
с
во
ва
вы

бы
Па
яе
па
ва
на
ак

м
кі

ча
на
ца
ду

м

100109

Дачка народа

Б

Ыў канец чэрвеня. Толькі што закончыліся апошнія экзамены, і дзесяцікласнікі сабраліся ў школе на развітальны вечар.

Аляксандра Пятроўна з хваляваннем глядзела на выпускнікоў. Шэсць год таму назад яна вучыла іх у чацвёртым класе, а сёння ўсе яны закончылі сярэднюю школу і сабраліся ісці на шырокі прастор жыцця. Пётр мяркуе стаць інжынерам, Аляксандр — настаўнікам, Марыя — аграномам. Настаўніца не аднойчы гаварыла з імі аб выбары прафесіі і добра ведае мары і жаданні кожнага. Але сёння на вечары гэтае пытанне набывае новы, яшчэ больш глыбокі сэнс. Справа ідзе аб жыцці, аб будучыні, аб чэсным служэнні Радзіме.

Аляксандра Пятроўна мімаволі ўспомніла ўласныя дзіцячыя і юнацкія гады. Родная вёска, нізкая, абросшая зеленаватым мохам сялянская хата, дзе яна нарадзілася і ўзрасла. Гады вучобы ў гімназіі для Аляксандры Пятроўны былі гадамі нястач.

...Больш чатырох гадзін цягнулася ажыўленая гутарка з выпускнікамі. А калі раніца падмянілася днём і сонца паднялося ўгору, над Рагачовам з энкам і стогнам праляцеў дзесятка самалётаў з чорнымі крыжамі на крыллях, а сярод народа пранеслася страшнае слова — вайна. Так і не ўдалося ў той год ажыццявіць мары выхаванцам Аляксандры Пятроўны: замест інстытутаў пайшлі на фронт. А калі вораг падыходзіў да горада Рагачова, з боём у сэрцы пакінула яго і выхавальніца.

Поезд ішоў на ўсход. У вагоне было накурана, гарача. Аляксандра Пятроўна сядзела каля акна. Перад яе вачамі прабягалі шырокія палі з калгасным збожжам у васковай спеласці. Нейкі цяжар авалодаў настаўніцай. Адарваўшы вочы ад акна, міжвольна прамовіла:

— Колькі працы чалавечай гіне марна, а жыццё людзей!.. — і яна кінула позірк на суседзяў.

Перад настаўніцай стаяў малады чалавек у акуратна апранутым шынялі, з трыма квадратамі на пятліцах і, як быццам адгадаўшы яе думкі, сказаў:

— Так, Аляксандра Пятроўна, многа, вельмі многа.

Чырвань хвалявання прабегла па твары настаўніцы. Заўважыўшы гэта, старшы лейтэнант тут-жа дадаў:

— Не пазнаеце, Аляксандра Пятроўна? У трыццатым годзе мяне вучылі ў Рагачове... Пашкевіч...

А. П. Каржова.

Размову з выхаванцам абарваў налёт самалётаў на эшалон. Але словы былога выхаванца назаўсёды запамніліся настаўніцы: «Мы пераможам, якім-бы моцным ні быў вораг». У перамогу над ворагам верыла і Аляксандра Пятроўна.

Засталася працаваць беларуская настаўніца ў далёкім Узбекістане, у горадзе Каршы. Працы было многа. Настаўнікі-мужчыны пайшлі на фронт. Прыходзілася працаваць у тры змены. Яна стала не толькі настаўніцай, але і роднай маці для многіх дзяцей.

Заняткі ў школе канчаліся познім вечарам. Але пасля іх настаўніцу можна было бачыць сярод хатніх гаспадынь і рабочых за чыткай газет, зводак Совінформбюро. І ў далёкім Узбекістане Аляксандра Пятроўна адчувала родны, блізкі народ, у якога былі тыя-ж думкі і мары, што і ў беларускага народа, — хутчэй разбіць ворага. І ад гэтага 60-гадовай настаўніцы рабілася прыемна, новыя сілы напаўнялі яе душу.

Урад Узбекістана высока ацаніў заслугі народнай настаўніцы ў выхаванні падрастаючага пакалення і

прысвоіў ёй званне заслужанай настаўніцы Узбекістана.

Але сэрца яе ірвалася ў родныя мясціны. Ёй цяжка было чуць аб сваім шматнакутным народзе, і дзень вызвалення Беларусі быў вялікім святам у яе жыцці. Яна ведала, што ўсюды яе чакаюць разваліны, папалішчы, нястачы і вялікая праца, але нішто не магло яе стрываць.

Калі Аляксандра Пятроўна прыехала ў Беларусь, Міністэрства асветы накіравала яе працаваць у Дзяржынскую сярэднюю школу, Мінскай вобласці. Настаўніца пажадала весці першы клас.

З таго часу прайшло больш трох гадоў. Сёлета Аляксандра Пятроўна перадала сваіх вучняў другой настаўніцы. Усе яны вучацца толькі на «4» і «5».

Наша першае знаёмства з Аляксандрай Пятроўнай адбылося два гады таму назад. Пасля таго не раз сустракаліся, гутарылі пра школьныя справы, і кожны раз знаходзілі ў яе новыя рысы і якасці савецкага педагога. Ды гэта і зразумела: 49 год, якія аддала яна школе, узабагацілі вопыт. Акрамя таго, яна настойліва авалодае перадавой савецкай педагогікай, павышае свой ідэйна-палітычны ўзровень.

У 1947 годзе дзяржынцы выбралі Аляксандру Пятроўну дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. «Дэпутат павінен ведаць, што ён слуга народа». Гэтых слоў таварыша Сталіна Аляксандра Пятроўна ніколі не забывае. Цесную сувязь трымае яна са сваімі выбаршчыкамі.

Па ініцыятыве тав. Каржовай праведзена азеляненне вул. горада Дзяржынска. Асаблівую ўвагу ўдзяляе яна выкананню закона аб усенавучы, сочыць за правільнасцю размеркавання фондаў усенавуча, падручнікаў, наглядных дапаможнікаў, абсталявання.

Дзяржынцы паважаюць сваю настаўніцу-дэпутата. Дзеці любяць яе за сардэчную цеплыню і матчыну ласку, а бацькі за добрае выхаванне іх дзяцей.

К 30-годдзю БССР Аляксандра Пятроўна Каржова ў ліку лепшых настаўнікаў Беларусі ўзнагароджана ордэнам Леніна.

М. СЕРГІЕВІЧ

Мая сям'я

РА чалавечае шчасце да-
вялося мне ў дзявочыя га-
ды пачуць такія словы ад
старой сялянкі: «Няма
шчасця на зямлі, дачушка!

Вось я век свой пражыла, а шчасця
не бачыла. Не зналі шчасця і маці
мая, і матчына маці. Для працоўна-
га чалавека няма шчасця!» Тады я
хоць і не ведала добра жыцця, а
верыць бабульцы не хацела. Шка-
дую, што старая намерла даўно, бо
сёння я-б ёй сказала: «Ёсць на зям-
лі сапраўднае шчасце і іменна для
працоўнага чалавека!» Сёння я
шчасліва па-сапраўднаму, бо жыву
ў свабоднай савецкай краіне—адзі-
най радзіме працоўнага шчасця.

Дзяцінства маё прашло ў цяж-
кай працы. Маладосць была поўга-
лоднай. Бацькі не мелі ніякай ма-
гчымасці вучыць нас. Каб зарабіць
на хлеб і на плату за вучэнне, пры-
ходзілася працаваць уперамежку з
вучобай.

Не лёгка далася мне сярэдня
асвета. Не так проста было атрымаць
пасадку акушэркі ў маленькай зем-
скай больніцы, а мужу майму, Васі-
лю Самойлавічу,—пасадку настаўні-
ка сельскай школы.

Абодва мы—выхадцы з бедных
сямей. Нашай марай было, атрымаў-
шы дыпломы,—усе свае здольнасці,
веды і сілы адаць працоўнаму на-
роду, з гупчы якога вышлі мы самі.
Я шмат ездзіла з вёскі ў вёску,
лячыла жанчын, дапамагала пры

родах. Часта сэрца балела за ня-
шчасных маці, якія мусілі гадаваць
дзяцей у цяжкіх умовах галечы і го-
ладу. І муж мой душою хварэў за
сялян. Бачачы навокал цемру і не-
вучтва, стараўся сеяць у народзе
культуру і веды. Ён праводзіў з ся-
лянамі гутаркі, наладжваў падзель-
ныя чытанні, за што ад мясцовых
улад царпеў непрыемнасці.

У той час наша сям'я складалася
з дзесяці чалавек. Акрамя пяці сва-
іх дзяцей, мы выхоўвалі траіх сі-
рот—дзяцей сваякоў. Тады не маглі
мы і марыць аб тым, каб даць усім
дзецям хоць-бы сярэдняю асвету.

Кастрычнік 1917 года сустрэла
я ў вёсцы Лошніца, на Барысаў-
шчыне. У гэты час Васіль Самойла-
віч служыў у рускай арміі. Ён пра-
водзіў рэвалюцыйную работу ся-
род салдат, і яго выбралі старшын-
ёй палкавога камітэта. У 1919 го-
дзе ён дэмабілізаваўся і стаў загад-
чыкам Лошніцкага валаснога аддзе-
ла народнай асветы. У воласці шы-
рока разгарнулася культурна-асвет-
ная работа: адкрываліся школы,
клубы, чытальні, арганізаваліся
гурткі мастацкай самадзейнасці.

У першыя-ж гады пасля Каст-
рычніка пашлі вучыцца нашы вы-
хаванцы. Неўзабаве адчыніліся
дзверы Беларускага дзяржаўнага
універсітэта і перад дачкой Таця-
най. У 1928 годзе яна паспяхова
скончыла медыцынскі факультэт. За

ёю вышэйшую адукацыю атрымалі
і астатнія нашы дзеці. Сын Міхаіл
у 1929 годзе скончыў Ленінградскі
політэхнічны інстытут і пачаў на-
вуковую дзейнасць у Акадэміі на-
вук Беларускай ССР. Сын Нікалай
у тым-жа годзе скончыў Горацкую
сельскагаспадарчую акадэмію. Дач-
ка Яўгенія ў 1931 годзе скончыла
фізіка-матэматычны факультэт БДУ.
Малодшая дачка Вольга ў 1940 го-
дзе скончыла Беларускі політэхніч-
ны інстытут і атрымала дыплом
інжынера-будаўніка.

Цяжка перадаць тое бязмежнае
пачуццё шчасця, якое адчувае маці,
калі збываюцца заветныя мары
сям'і, калі кожнае дзіця знайшло ў
жыцці сваё месца і з творчым уз-
дымам працуе на карысць любімай
Радзімы. Гэта шчасце маё было-б
яшчэ большым, каб не праклятая
вайна, якая забрала маіх двух сы-
ноў — Нікалая і Міхася. Яны муж-
на змагаліся з ворагам і склалі свае
маладыя галовы за незалежнасць
і шчасце савецкага народа.

... У нашай цудоўнай краіне няма
непісьменных. У нас кожны чала-
век мае права на асвету, а дараві-
тыя людзі маюць усе ўмовы разві-
ваць свае таленты.

Мая дачка Яўгенія скончыла ас-
пірантуру і зараз працуе старшым

Марыя Леонцьеўна Бірыч слухае ігру ўнучкі Тамары, вучаніцы дзі-
цячай музычнай школы імя Л. Александройскай.

Заслужаны настаўнік БССР Васіль
Самойлавіч Бірыч.

выкладчыкам Педагагічнага інстытута імя Горкага.

І Тацяна не перастала вучыцца. Атрымаўшы дыплом урача, яна ў якасці аспіранта Акадэміі навук БССР тры гады вывучала адну галіну медыцыны — хваробы вока. У 1931 годзе на дзяржаўны кошт яна едзе ў Маскву, дзе працуе пад кіраўніцтвам вядомых савецкіх вучоных. Праз некалькі год Тацяна — ужо кандыдат медыцынскіх навук — атрымлівае навуковую камандыроўку ў Одэсу, дзе працуе ў клініцы прафесара Філатава, вучыцца ў яго майстэрству складаных аперацый вока. Зараз мая Тацяна мае годнасць прафесара па хваробах вока і кіруе клінікай у Мінску. Яна вельмі ўважліва сочыць за ўсімі навінкамі ў галіне сучаснай медыцыны. Маю Тацяну ведаюць сотні людзей, удзячных за тое, што яна вярнула ім зрок, дала магчымасць зноў бачыць сонца.

Мы з мужам, хоць ужо не працуем (я атрымліваю пенсію за выслугу год, а ён, як заслужаны настаўнік, — персанальную пенсію), стараемся не адстаць ад дзяцей: многа чытаем, наведваем тэатры, чіно, вельмі любім музыку.

Не мала гора глынулі мы з ім у маладосці, але Вялікі Кастрычнік прынёс нам шчаслівы і радасны лёс. Мы ганарымся нашымі дзецьмі, цешымся нашымі ўнукамі, жыццё якіх будзе яшчэ прыгажэй.

М. БІРЫЧ.

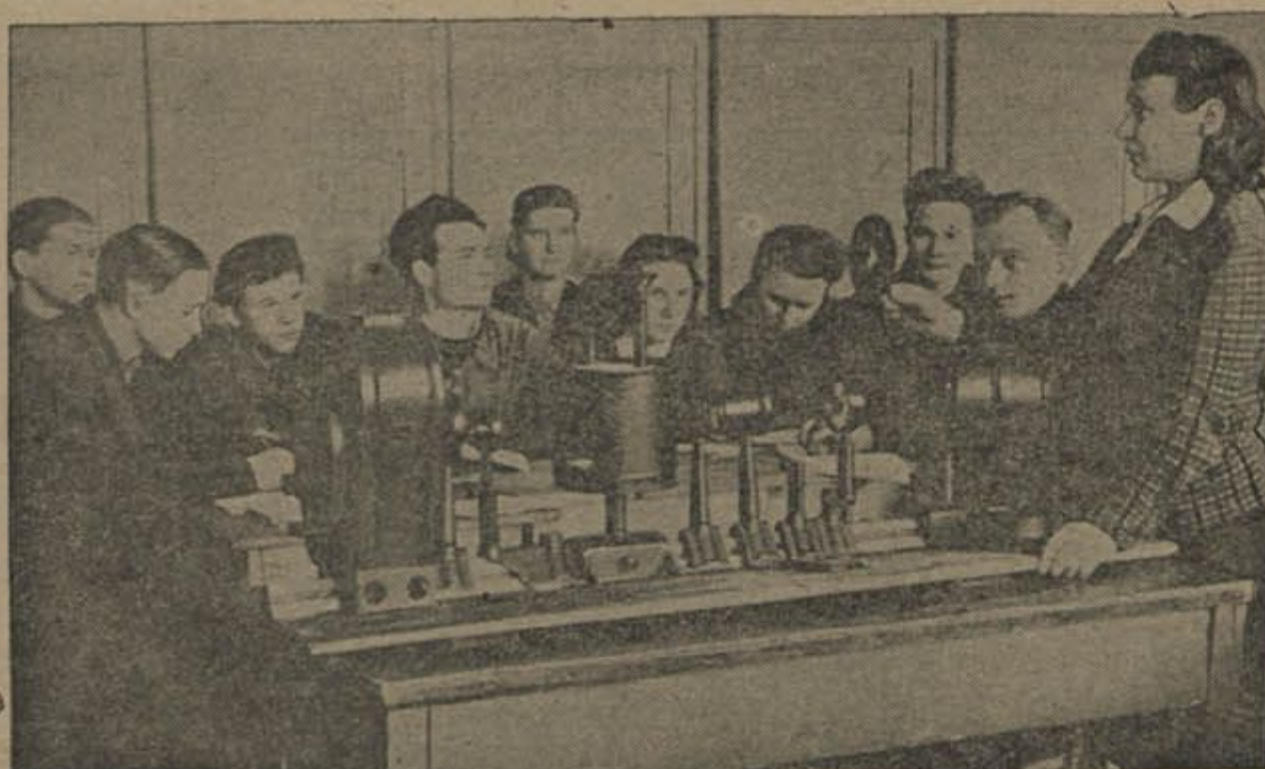
г. Мінск.

Інжынер Белдзяржпраекта Вольга Васільеўна Бірыч за работай.

К 30-годдзю БССР прафесар Тацяна Васільеўна Бірыч узнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.
На здымку: Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР таварыш Н. М. Швернік уручае Тацяне Васільеўне ордэн.

Старшы выкладчык Мінскага педагагічнага інстытута імя Горкага Яўгенія Васільеўна Бірыч (справа) праводзіць лабараторныя заняткі са студэнтамі фізмата.

Вера ЛЮТАВА.

БЕЛАРУСІ

Ей, як той галінцы ў поўнай сіле,
Свеціць сонца ўвесну, каб цвіла,
Сэрцы палкія ёй два свяцілі
Ля вытокаў новага жыцця.

Сэрцы два вялікія прыдбалі
Для маёй краіны шчасны лёс.
І тады ў расквечаныя далі
Вецер песні радасці панёс.

І на змену суму і прымусу,
Спаконвечных гора ды бяды,
Залатое ішчасце Беларусі
У іх звiніць на розныя лады.

Сталінскаю думкаю натхнёны,
Цуды творыць наш грамадзянін:

З балатоў збірае збожжа плёны,
Узнімае гарады з руін.

Чую я бярозаў шум салодкі
Аб красе Радзімы дарагой.
Непарушнай славай пяцігодкі
Узнімаецца заводаў строй.

Выспяваюць гронкі вінаграду,
Залацее збожжа на раллі.
Усё, чым Беларусь мая багата,
Творчай працай ўсё мы здабылі.

Сэрцы палкія ёй асвятлілі
Слаўны шлях да ішчаснага жыцця —
Беларусь сягоння поўна сілы,
Вышла на азораны прасцяг.

Армія барацьбітоў за мір і дэмакратыю

З ВЯЛІКАЙ радасцю ехала я ў складзе дэлегацыі савецкіх жанчын на другі Міжнародны жаночы кангрэс. Мяне хвалявала блізкая сустрэча з зарубежнымі сябрамі.

На кангрэсе былі прадстаўнікі дэмакратычных жаночых арганізацый з усіх канцоў зямнога шара. Былі дэлегацыі ад краін новай дэмакратыі, ад Савецкага Саюза, Францыі, Італіі, Іспаніі, Грэцыі, Індыі, Кітая, Злучаных Штатаў Амерыкі, Англіі, В'етнама і многіх іншых краін.

Працоўныя сталіцы Венгрыі — горада Будапешта, дзе адбываўся кангрэс, сустрэлі ўдзельніц яго з цёплай увагай і любоўю.

Вітаць кангрэс прыйшлі шматлікія дэлегацыі працоўных Венгрыі, члены парламента, генеральны сакратар партыі працоўных Ракошы Маціяс. Усе яны гаварылі аб тым, як у Венгрыі будзеца новае жыццё, якую вялікую дапамогу аказвае маладой народнай Венгерскай

Работніца саўгаса «10 год БССР» (Любанскі раён, Палеская вобласць) Герой Соцыялістычнай Працы Анастасія Стыкут з дачкой.

рэспубліцы Савецкі Саюз. Віталі дэлегатак і піонеры. Нельга было без хвалявання слухаць, як гэтыя маленькія дзеці прасілі ўдзельніц кангрэса прыкласці ўсе сілы, каб не дапусціць новай кровапралітнай вайны.

З вялікай увагай была выслухана справаздача старшыні Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын — Эжэні Катон. Яна падрабязна расказала, як на працягу трох год Выканком федэрацыі вёў барацьбу за трывалы мір, за дэмакратыю, за сацыяльныя, палітычныя і эканамічныя правы жанчын, за палепшанне жыцця дзяцей.

Эжэні Катон адзначыла, што ў радах федэрацыі знаходзяцца выдатныя жанчыны свету — дэпутаты, міністры, пісьменніцы, работніцы, сялянкі. Многія дзеянні міжнароднага жаночага руху займаюць адказныя дзяржаўныя пасады. Цола Драгойчава з'яўляецца міністрам пошт, тэлеграфа і тэлефона Балгарыі, Анна Паукер — міністрам замежных спраў Румынскай народнай рэспублікі.

Секцыі МДФЖ працуюць у 51 краіне. Але гэта лічба павінна значна ўзрасці, бо няспынна паступаюць заявы ад жадаючых стаць у рады федэрацыі.

— Сабраўшыся ўпершыню ў лістападзе 1945 года, — сказала Эжэні Катон, — мы спадзяваліся, што саюзная дзяржава захавалася сваё адзінства і ў радах Арганізацыі Аб'яднаных Нацый будзе разам працаваць над стварэннем трывалага і справядлівага міру. На жаль, нашы надзеі не апраўдаліся. Урад ЗША ажыццяўляе палітыку зрыву ўсіх міжнародных пагадненняў, палітыку захопаў і распальвання новай вайны. Але гэтая палітыка натыкаецца на матутнюю волю вялікага Савецкага Саюза.

Дакладчыца рэзка выступіла супраць грубых спроб урада Злучаных Штатаў Амерыкі анарочыць Савецкі Саюз. Яна ўказала, што Савецкая Армія адна нанесла гітлераўскім арміям 90 працэнтаў страт і вызваліла ўсе краіны ўсходняй Еўропы. З прыязным пачуццём да Савецкага Саюза адносяцца краіны сярэдняй і ўсходняй Еўропы. Савецкі Саюз — гэта краіна, дзе вялікая мар а б сацыялізме, якая жыве ў сэрцах усіх мужчын і жанчын, стала рэчаіснасцю.

Дакладчыца расказала аб шматграннай дзейнасці дэмакратычных жанчын свету, аб масавых дэманстрацыях французскіх жанчын, аб трыццацітысячным жаночым мітынгу ў Рыме, аб вялікіх жаночых дэманстрацыях у Марока, Тунісе, Паўночнай Карэі, краінах Лацінскай Амерыкі.

— Мы ведаем, — гаворыць далей Эжэні Катон, — што дэмакратыя не прыходзіць сама, што яна з'яўляецца вынікам доўгай і падчас крывавай барацьбы, але без гэтай барацьбы няма ні бяспекі, ні шчасця.

На дакладу разгарнуліся ажыўленыя спрэчкі. Хоць дэлегаткі выступалі на розных мовах, але пачуцці і думкі іх былі адны. Яны гаварылі аб росце аўтарытэту Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын, аб

необходності яшчэ цясней згуртаваць свае сілы ў барацьбе за мір і дэмакратыю.

Прадстаўніца савецкай дэлегацыі Зінаіда Гагарына трапіла выказала агульную думку:

— Нас многа. Мы — палавіна чалавецтва! І калі мы ўсе разам выступім супраць прошкаў ворагаў міру, — мы пераможам.

Ды хіба можна зламаць волю да перамогі ў гераічных жанчын рэспубліканскай Іспаніі, у палкіх патрыстак Грэцыі, дэлегаткі якіх прыйшлі на кангрэс у форме байцоў народна-вызваленчай арміі генерала Маркоса і грэцкіх партызан. Хіба можна зламаць волю выдатных жанчын Кітая, чыя гераічная барацьба выклікае захапленне ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва.

Лю-Цуй — кіраўнік кітайскіх жанчын — расказала кангрэсу аб поспехах народна-вызваленчай арміі Кітая, аб новым жыцці на тэрыторыі вызваленых раёнаў, аб удзеле жанчын у забяспечанні арміі і краіны ўзбраеннем і прадуктамі для фронту і тылу.

Віцэ-старшыня МДФЖ Даларэс Ібаруры, якая па стану здароўя не магла прыбыць на кангрэс, праз іспанскую дэлегацыю прыслала паштаннае, у якім ярка і пераканаўча расказала аб рабоце дэмакратычнай жаночай арганізацыі за тры гады і яе бліжэйшых задачах.

«Голас пратэсту ўсіх людзей, усіх жанчын супраць падпальшчыкаў вайны павінен стаць ва ўсіх краінах пераходнай на шляху імперыялістычных планаў агрэсіі», — піша Даларэс Ібаруры.

Кангрэс атрымаў тэлеграму ад жанчын-вязняў адной з турмаў Франкіскай Іспаніі. З гневам і болей праслухалі мы апавяданне аб жудасным абыходжанні з вязнямі ў паліцэйскіх засценках Франко. Але ў сэрцах нашых была разам з тым гордасць за тысячы іспанскіх гераінь, поўных рашучасці змагацца да перамогі, не зважаючы ні на голад, ні на катаванні.

Аб вялікіх поспехах у будаўніцтве новага жыцця расказалі жанчыны Польшчы, Румыніі, Чэхаславакіі, Балгарыі і іншых краін народнай дэмакратыі.

Доўга не змаўкаючымі воплескамі сустраў кангрэс віцэ-старшыню МДФЖ, гаворачую савецкай дэлегацыі — Ніну Папову. Яе палкая прамова не раз перапынялася прывітальнымі воклічамі ў чэсць Савецкага Саюза і вялікага Сталіна.

Ніна Папова падрабязна ахарактарызавала работу федэрацыі і яе далейшыя задачы. Яна адзначыла, што мірная палітыка Савецкага Саюза апіраецца на падтрымку ўсіх міралюбівых народаў свету, што сілы, якія стаяць за мір, — незлічоны.

Кангрэс зацвердзіў рашэнні федэрацыі, вынесеныя за час паміж першым і другім кангрэсамі аб прыёме ў яе рады новых жаночых арганізацый, а таксама заслухаў даклады аб задачах міжнароднага дэмакратычнага руху жанчын за мір і дэмакратыю, аб абароне палітычных і эканамічных правоў жанчын, аб становішчы і абароне дзяцей, аб развіцці жаночага дэмакратычнага руху ў Азіі і Афрыцы.

З невыказнай гордасцю слухалі мы, пасланцы Савецкага Саюза, словы з даклада «Аб абароне палітычных і эканамічных правоў жанчын», які срабіла дэлегатка ЗША Элен Філіпс.

— У Савецкім Саюзе, — сказала яна, — у краіне пераможнага сацыялізма, раўнапраўе жанчын ажыццяўляецца поўнасьцю і на справе. Роля і ўдзел жанчын

у дзяржаўным жыцці СССР няўхільна расце: у апошнія выбары дэпутатаў у мясцовыя саветы выбрана 480 000 жанчын. У вярхоўных саветах саюзных і аўтаномных рэспублік адна трэця дэпутатаў — жанчыны. У 1946 годзе ў Вярхоўны Совет СССР выбрана 277 жанчын, што перавышае агульную колькасць жанчын-дэпутатаў парламентаў усяго свету.

У большасці-ж краін свету, — сказала далей Элен Філіпс, — і да гэтага часу жанчыны палітычна бяспраўны і не займаюць аднолькавага з мужчынамі становішча ў жыцці дзяржавы. Гэта мы бачым не толькі ў краінах, адсталых у эканамічных і культурных адносінах, але і ў радзе эканамічна развітых капіталістычных краін, якія лічаць сябе дэмакратычнымі. У Англіі, паводле даных за 1947 год, у парламенце з 700 дэпутатаў толькі 28 жанчын. У пераходным кангрэсе Злучаных Штатаў Амерыкі з 435 дэпутатаў усяго 7 жанчын. У 48-мі заканадаўчых сходах штатаў з 7.520 дэпутатаў толькі 140 жанчын. У Нарвегіі жанчынам прадастаўлены выбарчыя правы трыццаць год таму назад, але канстытуцыя не гарантуе раўнапраўе жанчын. У нарвежскім парламенце ўсяго 7 жанчын, гэта значыць 5 працэнтаў.

У кароткіх словах немагчыма апісаць тую вялікую работу, якую прарабіў кангрэс. У заключэнне хочацца адзначыць цёплую гасціннасць венгерскага народа, якую ён аказаў дэлегантам.

Удзельніцы кангрэса пабылі на многіх прадпрыемствах, у многіх гарадах Венгрыі — і ўсюды чакаў іх радушыны прыём. Асабліва сардэчна сустракалі працоўныя Венгрыі прадстаўнікоў Савецкага Саюза. Я наведвала тэкстыльную і табачную фабрыкі, заводы гумавы і «Чэпел». Венгерскія рабочыя і работніцы ўсюды наладжвалі шматлюдныя мітынгі і ў сваіх выступленнях выказвалі вялікую любоў і ўдзячнасць Савецкаму Саюзу і таварышу Сталіну.

Ніколі не забуду, як на мітынгу ў горадзе Дэбрэцені старая жанчына прасіла мяне прыняць яе скромны падарунак — голуба.

— Голуб, — сказала яна са слязамі на вачах, — з'яўляецца ў нас сімвалам міру і дружбы. Пыхай-жа яшчэ больш мацнее наша дружба з нашым вызваліцелем — з вялікім Савецкім Саюзам!

Пабывалі мы і ў венгерскіх школах, дзіцячых дамах. Усюды дзеці прасілі нас перадаць гарачае прывітанне піонерам Савецкага Саюза.

— Мы бярэм з іх прыклад у вучобе і працы, — гаварылі венгерскія дзеці і паказвалі нам пісьмы ад сваіх савецкіх сяброў.

Кангрэс адзінадушна прыняў маніфест Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын у абарону міру. У маніфесте ўдзельнікі кангрэса ад імя 80 мільёнаў жанчын 56 краін звяртаюцца да жанчын усяго свету з заклікам яшчэ энергічнай змагацца за мір, за дэмакратыю, за бяспеку і незалежнасць народаў. Чытанне маніфеста неаднаразова перапынялася бурнымі воплескамі і воклічамі захаплення ў чэсць барацьбітоў за мір, у чэсць Савецкага Саюза, які ўзначальвае лагер дэмакратыі і прагрэсу, у чэсць геніяльнага правадыра працоўных — вялікага Сталіна.

Е. Г. ЗІМА,
удзельніца другога Міжнароднага
жаночага кангрэса.

(АПАВЯДАННЕ)

СОНЦА яшчэ не ўзышло. Але ўсё гаварыла за тое, што вось-вось з'явіцца яго вогненны крайчык. Над гладкай паверхняй ракі клоччамі ўзняўся белаваты дымок ранішняга туману. Тут, над зялёнай кручай берагу, Пётр Сямёнавіч выпадкова спаткаў свайго старога сябра.

Пасля першых здзіўлена-радасных воклічаў і прывітанняў старыя разгаварыліся, забыўшыся пра вуды і рыбу.

— Глядзі ты, як час шпарка ляціць, — усміхаўся Пётр Сямёнавіч. — Быццам толькі ўчора бачыліся, а на справе год дванаццаць прайшло. А жыццё, Ягор Сідаравіч, яшчэ хутчэй змяняецца. Паварочвацца не паспяваеш. Вось ужо трыццаты год стаю за станком.

За майстэрства людзі паважаюць. Добра жыць стала рабочаму чалавеку. Толькі вайна гэта. Ох, шмат яна бяды прынесла. Мне з цэхам на Урал накіравалі. Па дарозе наляцелі гады, з кулямётаў паліваць сталі. Маласць зачэпіла ў бок. Ды здароўем я не слабы. Паляжаў, паляжаў і зноў да станка. Як толькі пачулі, што выкінулі адсюль гэту брыдоту, пацягнула на родныя месцы. Папрасіў — адпусцілі. Гавораць: «Паязджай, Пётр Сямёнавіч, наладжвай там завод!»

Прыехаў — паглядзеў. Бацяхны мае! Усё дагары нагамі. Дзе мой станок стаяў, — поўсцяны няма. Трохтонка прайдзе — не зачэпіць.

За два вечары комсамольцы-муляры заклалі сцяну так, што ад праломіны не засталася і знаку. Паставілі мой станок на ранейшае месца. І ўзяўся я за работу. Не прашыбеш нас!

Ягор Сідаравіч, які ўсё маўчаў, не спяшаючы дастаў з кішэні кісет і запыхаў:

— Ну, а далей што было?

— А надоечы здарылася са мною такое, што і розуму не прыкладу. Быццам і няёмка старому, а падумаць добра — радавацца трэба. Першы час працаваў я адзін, без зменшчыка. Больш рамонтную работу давалі, для аднаўлення цэхаў. Потым абвясцілі на сходзе, што пачынаем прадукцыю па плане выпускаць. Парадавалася сэрца — угору пайшлі. І вось падыходзіць да мяне начальнік цэха Вася Рабінін. Ты яго павінен памятаць. У трыццатым годзе быў у мяне вучнем. Такім героем стаў. Дэмабілізаваўся маёрам. Прызначылі яго да нас.

Падыходзіць гэта ён да мяне, а з ім дзяўчына. З выгляду зусім маладзенькая, як піонерка. Вочкі, быццам пацеркі, ззяюць; ззаду касы дзве да самага пояса. Трымаецца сур'ёзна, а смяшыні з вока ў вока скок-скок.

Падыйшлі, прывіталіся. Васіль Іванавіч гаворыць:

— Вось вам, Пётр Сямёнавіч, напарніца Каця. Заўтра ў вячэрнюю змену выйдзе.

Спыніў я станок. За ручку з ім прывітаўся:

— Што-ж, — кажу, — міласці просім, калі ласка!

Васіль Іванавіч адразу па справах пайшоў, а яна, гэтая Каця, засталася. Стаіць, глядзіць, нічога не гаворыць. Я таксама моўчкі працую. А самага крыўда грызе. Як-ні-як, а Васіль-то-мой вучань, радня, можна сказаць, — і гэтую штуку надумаў. Яно, вядома, не ўпершыню мне бачыць, як дзяўчаты працуюць. Дваіх нават сам вывучыў такарнай справе. Але тыя зусім іншы каленкор. А гэта-ж такая маладзенькая і, відаць, слабенькая.

Зямля на вана

Д. ЮРЫН.

Мал. Ю. Пучынскага.

Памаўчалі мы, памаўчалі — нязручна стала. Ды і цікава мне, дзе яна паспела атрымаць спецыяльнасць. Пытаю:

— У каго-ж вы, дзяўчынка, навучаліся?

— ФЗН скончыла, — кажа.

Па праўдзе кажучы, не было ў мяне давер'я да вучняў ФЗН. Сам не ведаю чаму. Як сказала, дык я ледзь не свіснуў. Зусім на Васіля раззлаваўся. Хіба доўга да бяды. І станок паламае і сябе пакалечыць. Каця, відаць, заўважыла маю неласкавасць — пайшла.

На заўтра к другой змене прыходзіць. У камбінезоне, як хлапец, і кос не відаць, а ў руках чамадан.

Я работу скончыў — станок прырыхтаваў, каб адразу парадак убачыла. Адабраў ёй разцоў для пачатку і палічку ў шафе ачысціў. А сам маўчу.

Яна ўбачыла мой падарунак і ўсміхнулася:

— Дзякуй вам, Пётр Сямёнавіч, за клопаты. У мяне таксама ёсць тое-сёе, — і адчыніла свой чамаданчык.

Хоць і няёмка старому, а ўсё-ж адным вокам зірнуў. Думаў, пудра там, люстэрка ды іншыя прыпасы дзявочыя. Гляджу — і вачам не паверыў. Ці ведаеш, што там было? І мікрометр, і штангель, і разцы, і хамуцік — цэлы набор інструментаў. Такія і нам з табой не сорам завесці. Па душы мне гэта прыйшлося. А падыйшла да станка — быццам век на ім працавала.

Спачатку і праўда — усё пайшло як найлепей. Працуе чыста. Браку ні-ні. Прыдзеш на змену — станок аж зіхаціць. Сама ласкавая, ўважлівая. Аб усім пытае, усім цікавіцца. У гурток тэхнічны запісалася. А паспрабуй майстар не ў час работу даць: такога перцу задасць, прабярэ, лепш не трэба! Але без лаянкі, без грубасці, дармо, што маладая.

Так працавалі больш як паўгода. Месяцы два таму назад, пасля Першага Мая, скончыў я работу, прыбіраю станок. Каця прыйшла ўжо і рыхтуе інструмент. Раптам пытае:

— Пётр Сямёнавіч, чаму вы ні з кім не спаборнічаеце?

— Ды з кім-жа мне тут спаборнічаць? Я ўжо стары воўк, а тут адна моладзь. Неяк нязручна.

Яна задумалася, крыху памаўчала і ціхенька кажа (а голас цвёрды; відаць не жартуе):

— Давайце з вамі спаборнічаць, Пётр Сямёнавіч!

Ад нечаканасці я нават выпусціў ключ. «Вось, — думаю, — адвага ў дзяўчыны!» А што адказаць, не прыдумаю. Проста адмовіцца не выпадае, ды і згадзіцца смешна. «Вось, — скажуць людзі, — звязаўся стары з малым!» А яна ўжо дастала з чамаданчыка паперу, падае аловак.

— Пішыце, — гаворыць, — Пётр Сямёнавіч. Нічога дрэннага не здарыцца.

Што тут будзеш рабіць? Так і прымусіла з ёю спаборнічаць.

Ну, улік нам завялі, як належыць. Я ўвагі на гэта мала звяртаю. К канцу месяца заўважаю: нешта хлопцы на мяне паглядаюць і ля паказчыкаў тоўпяцца. Што-ж бы гэта такое? Выбраў хвіліну, калі разышліся, падыйшоў да дошкі, паглядзеў, і нават у пот кінула. Аказваецца, зменшчыца ўжо трэці дзень абганяе мяне. «Вось дык штука, — думаю. — Толькі не можа таго быць, каб яна мяне перагнала». Стаў падганяць. Ды не тут-то было. Я пару працэнтаў прыбаўлю, і яна столькі-ж. Я перажываю, а яна і выгляду не падае, быццам так і павінна быць.

Аднойчы раніцай прыходжу на змену. Гляджу — на маёй паліцы ляжаць два чужыя разцы. Думаю: «Памылілася Каця». Пераклаў я разцы на яе паліцу. На другі дзень яны зноў у мяне ляжаць на самым віду. «Што за жарты?» — мяркую. Зацікавіўся — паставіў адзін. Зусім інакш закіпела работа. К канцу змены паклаў я разец назад на палічку. Прыходзіць Каця і адразу

вокам на станок — зірк. Спачатку нібы засулавала, але потым відаць, здагадаўшыся, што былі яны ў рабоце, сарамліва пытае мяне:

— Ну як, Пётр Сямёнавіч, прабавалі?

Я ўжо бачу па вачах, што спазнала, і адказваю:

— Добрыя разцы. Дзе такія дастала?

— Сама затачыла. Толькі вы, Пётр Сямёнавіч, не ўсё прабавалі. Абаротаў трэба болей паставіць. Я даўно хацела сказаць вам, ды неяк саромілася.

Крыўдна мне стала ад яе слоў.

— Што-ж гэта, Каця, ты хочаш старога вучыць розуму! Можна раней у мяне-б павучылася?

Яна пачырванела, а не здаецца.

— Я вас не хацела пакрыўдзіць, Пётр Сямёнавіч. Мы-ж з вамі спаборнічаем, значыць павінны дапамагаць адзін аднаму. Такія разцы лепшыя, кажу вам ад чыстага сэрца.

Што на гэта адкажаш? Так і пайшоў з цэха пакрыўджаны. Увесь вечар учора прадумаў, як-жа мне цяпер быць? Сам бачу, што праўду гаворыць, і без усякага гонару. Але ўжо такая неўгамаваная зменшчыца трапілася, што проста бяда. Спачатку ўцягнула ў спаборніцтва, потым абагнала, а цяпер і вучыць узялася. І гэта на шостым дзесятку!

Пётр Сямёнавіч паглядзеў на свае вуды.

— Эх, Ягор Сідаравіч, згаварыўся з табой, а праснась і забыўся. Відаць, сёння рыбалкі не будзе: бачыш, як стала пачы?

Сонца ўзімалася над даляглядам. З ракі сагнала туман. На беразе з'явіліся першыя купальшчыкі. Ад ажыўленай стайкі сарафанаў адлучылася стройная постаць дзяўчыны.

Пётр Сямёнавіч, зматваючы вуды, ціхутка таўхануў свайго прыцеля.

— Лёгка на ўспамін. Вось яна, мая зменшчыца неўгамаваная.

Ягор Сідаравіч, аглядаючыся, з усмешкай адказаў:

— Што табе мроіцца, Пётр Сямёнавіч? Гэта-ж ўнучка мая — Каця.

Пётр Сямёнавіч прысеў на камень і ў недаўменні пераводзіў погляд з прыцеля на дзяўчыну, якая да іх падыхолзіла.

— Чакай, Ягор Сідаравіч! Калі я да цябе прыезджаў, унучка твая яшчэ і ў школу не хадзіла. А звалі яе, праўда, Кацяй.

— Вось, вось. Дадай яшчэ дванаццаць год, так яно і будзе.

У гэты час пачуўся звонкі голас:

— Добрай раніцы, дзядуля! Добры дзень. Пётр Сямёнавіч. Вы не сярдуеце?

— Дык, значыць, гэта ты — неўгамаваная зменшчыца Пятра Сямёнавіча? — запытаў Ягор Сідаравіч. — Ён мне зараз пра твае справы раскажаш. Ну і ну!

А Пётр Сямёнавіч падышоў да Каці, узяў яе за плечы і, гледзячы ў вочы, сказаў у захапленні:

— Малайчына, Каця! Я-б хацеў мець такую ўнучку. Цяпер такімі ўсе павінны быць. І будучы. Час іншы прышоў. Верна, Ягор Сідаравіч?

КУЛІНАРЫЯ

СТУДЗЕНЬ З КАРОЎЯГА МЯСА.

Асмаленыя кароўі ногі і губы (голле) разрэзаць на часткі, пасля перарубіць, вымачыць у халоднай вадзе на працягу 3—4 гадзін, вымыць шчоткай, абмыць чыстай халоднай вадой, скласці ў каструлю, заліць халоднай вадой так, каб узровень вады быў вышэй узроўню мяса, прыкладна, на 8—10 см.

Дадаць на 1 кг. голля на 1—2 штукі морквы, цыбулі, пятрушкі, лаўровага лісту, 5—6 гаршын перцу. Каструлю накрыць і варыць яе змесціва на слабым агні 6—7 гадзін, пакуль мяса не будзе лёгка аддзяляцца ад касцей.

Пасля варкі выкінуць карэнні, цыбулю, перац і лаўровы ліст, аддзяліць мякаць ад касцей, парубіць або прапусціць праз мясарубку і перамяшаць з працэджаным бульёнам (папярэдне зняўшы тлушч з бульёну), размяшаць, дадаць па смаку солі і разліць у формы або ў глыбокія блюда.

ПАРАСЯ СМАЖАНАЕ. Ашпаранае парася выцерці насуха ручніком, нацерці злёгка мукой у тых месцах, дзе ёсць шчаціна, папарыць на агні.

Пасля брушкі і грудную частку разрэзаць уздоўж, у напрамку ад хваста да галавы, выняць вантробы. Пасля гэтага пазваночную косць у абсягу шыі разрубіць уздоўж. Парася пасаліць з абодвух бакоў, пакласці на бляху спінкай уверх, зрабіць на скуры ў некалькіх месцах некалькі наколаў іголкай або вілкай. Парася злёгка змазаць зверху смятанай, паліць з лыжкі растопленым маслам, на бляху падліць $\frac{1}{2}$ шклянкі вады і паставіць смажыць у духоўку на 1—1 $\frac{1}{4}$ гадзіны.

Для таго, каб у парасяці атрымалася румяная сухая скурка, трэба ў час смажання некалькі разоў націраць яго кавалкам сырога шпіку або паліваць з лыжкі чыстым, без соку, тлушчам, які ўтварыўся на блясе.

Пры падачы пакласці на разагрэтае блюда грачнёвую кашу і пасыпаць зверху нарубленымі яйкамі. Парася разрэзаць на дзве часткі, папярэдне адрэзаўшы галаву. Пасля кожную палавінку разрубіць на папярочныя кавалкі, укладзі іх зверху кашы ў выглядзе цэлага парасяці, прыстаўшы разрубленую на 2 часткі галаву. Зверху паліць тлушчам, атрыманым пры смажэнні, дадаць масла. Поліўку падаць асобна.

ЗЛОБНАЕ ЦЕСТА НА СМЯТАНЕ.

Прасеяць муку, скласці яе горкай, пакласці смятану, соль, цукар, масла, адбіць яйкі і замясіць цеста. З атрыманага не вельмі крутога цеста скатаць шар, накрыць сурвэткай і даць паляжаць 20—30 хвілін. Пасля цеста раскатаць, выразаць выемкай або шклянкай кружочкі і рабіць піражкі або ватрушкі.

На 500 гр. мукі—2 сталовыя лыжкі масла, 1 шклянка смятаны, 2 яйкі, 1 сталовая лыжка цукру, 1 чайная лыжка солі.

КОРЖЫКІ З ЖЫТНЯЙ МУКІ НА ПАТАЦЫ. На $\frac{1}{2}$ кілаграма мукі— $\frac{1}{2}$ шклянкі патакі, $\frac{1}{2}$ шклянкі малака або вады, 2—3 сталовыя лыжкі масла, 1 чайную лыжку соды і $\frac{1}{4}$ чайнай лыжкі солі.

У муку дадаць соду, перамяшаць і прасеяць. Соль растварыць у вадзе або малаце, дадаць патаку, растопленае масла. Размяшаўшы ўсё гэта, уліць у муку і замясіць крутое цеста.

Цеста раскатаць слоём таўшчынёй, прыкладна, у $\frac{1}{2}$ сантыметра выразаць шклянкай або выемкай кружочкі (коржыкі), укладзі іх на піражковы ліст або бляху для выпечкі ў духоўцы на 15—20 хвілін.

Замест патакі можна ў такой-жа колькасці пакласці мёд.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

АТ 00304

Тыраж 10.000

Падпісана да друку 12/І-1949. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. Заказ № 559.

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, накой 23.

На навагодний ёлца ў Тэатры оперы і балета (г. Мінск)

Фото В. Лупейнік